

PREZYDENT MIASTA RZESZOWA

STRATEGIA

ROZWOJU MIASTA RZESZOWA
DO ROKU 2025

WIZJA I MISJA
CELE STRATEGICZNE
PRZEDSIĘWZIĘCIA I DZIAŁANIA

Rzeszów 2015

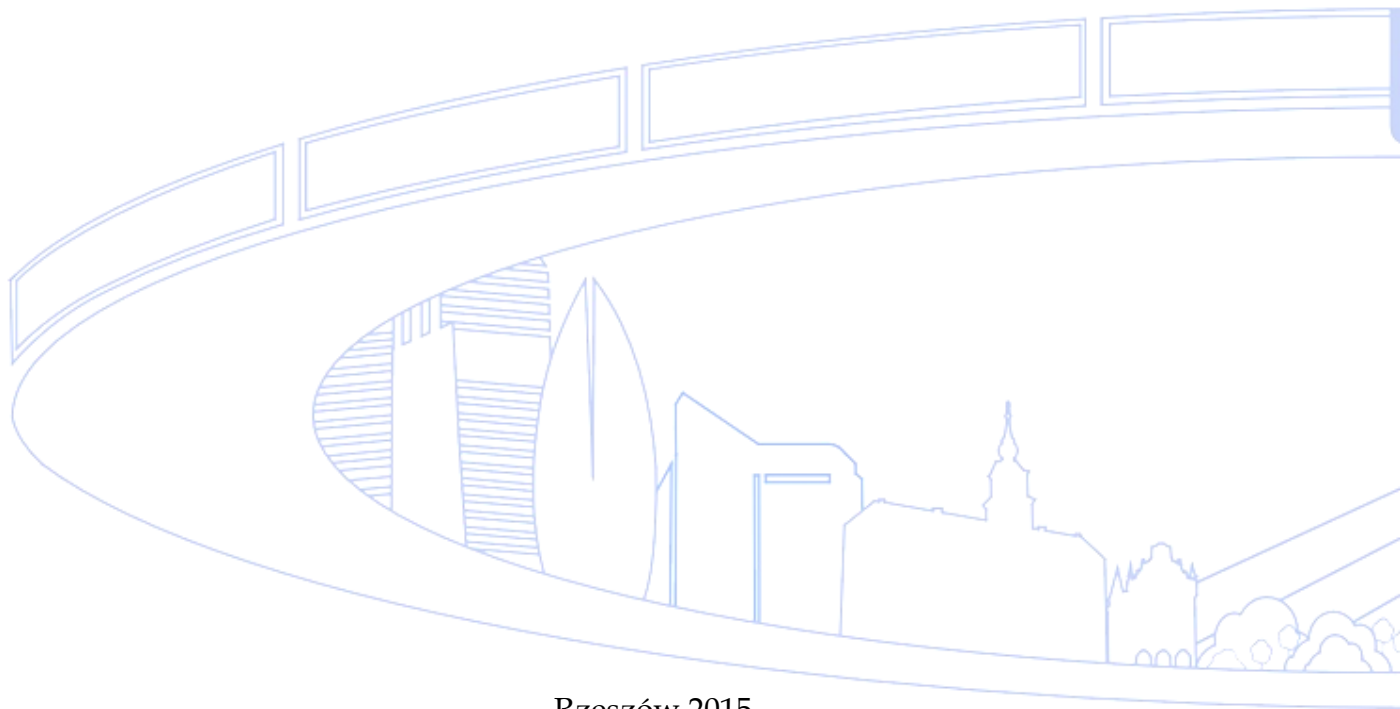

ZAŁĄCZNIK NR 3

do uchwały nr Nr XXII/452/2016
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 26 stycznia 2016 r.

WIZJA I MISJA

ROZWOJU MIASTA RZESZOWA DO 2025 r.

Rzeszów 2015

Opracował zespół Aleksander Noworól Konsulting:

Aleksander Noworól

Kamila Noworól

Wizja rozwoju miasta przedstawia wyobrażenie o jego stanie docelowym, do którego prowadzą działania programowe i projektowe, będące przedmiotem niniejszej aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa. Takie wyobrażenie nie może stawiać cezurę 2025 r., lecz powinno przedstawiać pomysł na przyszłość, zbudowany w oparciu o zidentyfikowane potencjały Miasta oraz dążenia i aspiracje jego mieszkańców.

Uwzględniając powyższe, a w szczególności:

- diagnozę strategiczną przedstawioną w:
 - Raporcie o stanie Miasta i
 - Katalogu kluczowych zjawisk stanowiących szanse i zagrożenia oraz mocne i słabe strony rozwoju Rzeszowa w 2015 rokuoraz
- opinie wyrażone przez mieszkańców w procesie ankietyzacji przeprowadzonej na potrzeby aktualizacji Strategii

przyjmuje się następującą wizję Strategii Rozwoju Rzeszowa:

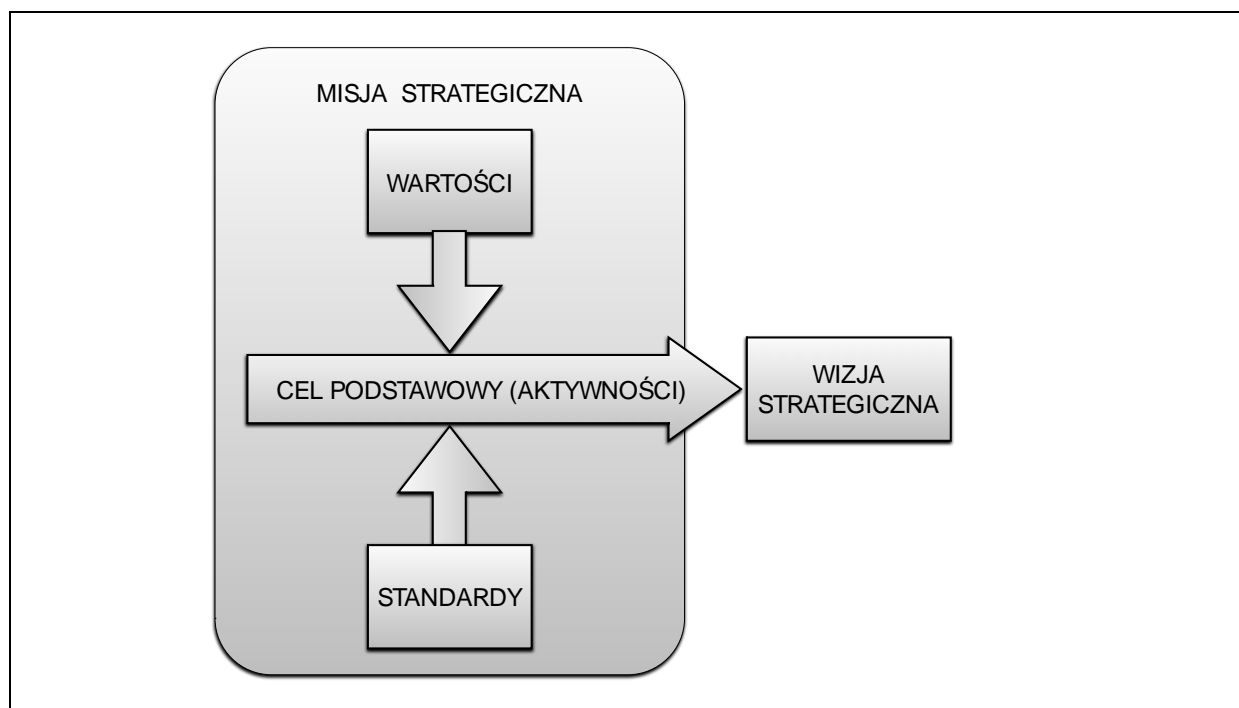
**RZESZÓW – BIEGUN WZROSTU PODKARPACIA – MIASTO
PRZYJAZNE LUDZIOM, POSIADAJĄCE
I ROZBUDOWUJĄCE LICZNE FUNKCJE
METROPOLITALNE, GDZIE WARTO MIESZKAĆ I GDZIE
MOŻNA LICZYĆ NA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA
I ŚRODOWISKA ZAMIESZKANIA, A PRZY TYM –
WSZECHSTRONNY ROZWÓJ: GOSPODARCZY,
SPOŁECZNY I KULTURALNY**

Misja rozwojowa, to podstawowy cel strategiczny, który pozwala na sukcesywne dochodzenie do założonych wyobrażeń i urzeczywistnianie wizji. Misja strategiczna – bardziej konkretna od wizji – powinna posiadać jednoznaczny horyzont czasowy, który przyjęto na rok 2025. Misja strategiczna stanowi więc, syntetycznie ujęty, kluczowy mechanizm zbliżający Miasto do wyobrażeń zapisanych w wizji. Proponuje się zatem taki kształt misji, który szeroko określa zasady i warunki, na których powstawać mogą odpowiednie inicjatywy i sposoby działania, przybliżające do pożądanego kształtu/stanu Miasta w przyszłości. Misja nie powinna być przy tym zestawieniem cząstkowych sposobów działania, lecz przedstawiać całościową, spójną koncepcję rozwoju Rzeszowa do 2025 r.

Taka formuła misji¹ obejmuje następujące elementy:

- cel podstawowy, uwzględniający główne aktywności – obszary działań,
- wartości², na których oparto założenia strategii,
- standardy³ zarządzania Miastem, bezpośrednio zależące od samorządu Rzeszowa.

Elementy te – w relacji do wizji strategicznej – przedstawiono na poniższym schemacie.

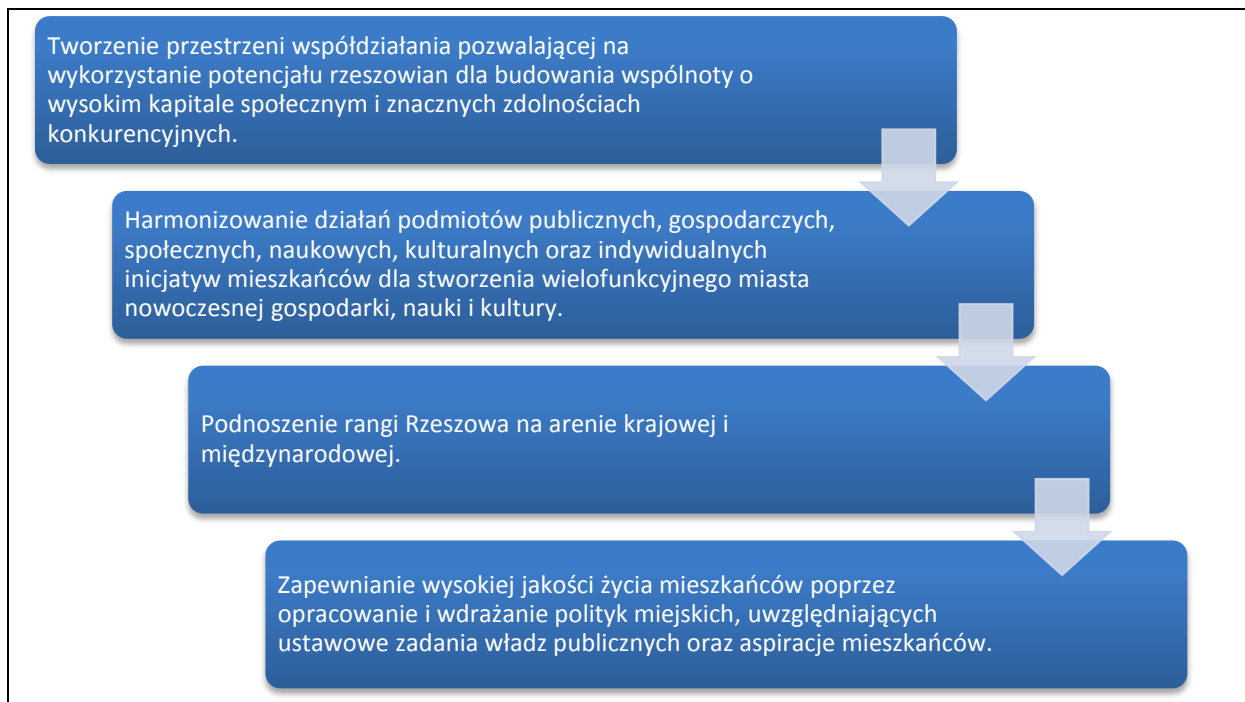
Przyjmuje się następującą Misję Strategii Rozwoju Rzeszowa do 2025 r.:

¹ Inspirowana modelem Ashridge.

² Przez wartości określa się coś, co jest przedmiotem względnie trwałych pragnień, a co jednocześnie samo w sobie stanowi pewne dobro.

³ Przez standardy rozumie się tu kryteria, które określają najbardziej pożądane cechy zachowań organizacyjnych samorządu.

Cel podstawowy obejmujący 4 powiązane aktywności:

Wartości:

- zrównoważony rozwój, uwzględniający wyzwania w sferze energetyki, a także
 - racjonalne gospodarowanie przestrzenią, sprzyjające rozwojowi gospodarczemu;
- przedsiębiorczość i otwartość na nowe wyzwania, w tym
 - koncentracja na zaawansowanych technologiach i współpracy biznesu ze światem nauki i kreatywnymi jednostkami;
- bezpieczeństwo, zdrowie oraz wysokie kompetencje mieszkańców, ze staraniem o
 - zrównoważony budżet miasta;
- poszanowanie dobra wspólnego i znaczenia wspólnoty
 - z zapewnieniem spójności społecznej w mieście;
- podmiotowość i poszanowanie prywatności obywatela przy jednoczesnym
 - wykorzystaniu technologii informacyjnych;
- pomocniczość władzy oraz
 - transparentność działań i procedur władzy publicznej.

Standardy zarządzania⁴:

- odpowiedzialność samorządu w zapewnianiu usług na odpowiednim poziomie, zgodnie z wymogami ustawowymi;
- reaktywność liderów i urzędników publicznych na sprawy mieszkańców, rozumiana, jako „orientacja na klienta”;
- wielosektorowe partnerstwo (publiczno-prywatne, publiczno-publiczne, publiczno-społeczne), jako podstawa rządzenia i zarządzania wielopasmowego (wielopodmiotowego i wielopoziomowego), co oznacza m.in.:
 - zapewnienie interakcji samorząd – obywatele, urzeczywistniających się w otwartej komunikacji administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi i innymi reprezentacjami mieszkańców,
 - zarządzanie zdecentralizowane związane ze zdolnością samorządu do delegowania zadań i obowiązków różnym podmiotom, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego monitorowania i kontroli,
 - usieciowienie, czyli zdolność samorządu do stworzenia relacji współpracy z podmiotami publicznymi oraz innymi organizacjami w celu zwiększania zdolności rozwoju infrastruktury,
 - partycypacja obywateli w podejmowaniu wybranych decyzji zarządczych;
- zarządzanie adaptacyjne, którego podmiotem jest wspólnota mieszkańców, współpracująca dla realizacji dobra wspólnego, a które obejmuje m.in.:
 - oparcie decyzji na – dostępnych mieszkańcom poprzez różne środki komunikacji – dokładnych i aktualizowanych na bieżąco informacjach o stanie zasobów i ich użytkownikach, z wykorzystaniem nowych technologii i GIS, ale także korzystając z różnych form współpracy użytkowników, administracji publicznej oraz ekspertów,
 - radzenie sobie z konfliktami społecznymi, poprzez identyfikowanie aren, na których konflikty mogą powstać i przygotowania odpowiednich środków zaradczych w trybie procedur deliberacyjnych, negocjacji i mediacji,
 - wspieranie przez samorząd rozwiązań instytucjonalnych, które sprzyjają aktywizacji i powstawaniu oddolnych inicjatyw mieszkańców i podmiotów społecznych i gospodarczych, a także współpracy tych podmiotów,
 - otwartość samorządu na adaptację i zmiany, co wiąże się z koniecznością dostosowywania rozwiązań instytucjonalnych do nowych wyzwań: zidentyfikowanych błędów, czy też nowych zakusów na eksploatację zasobów.

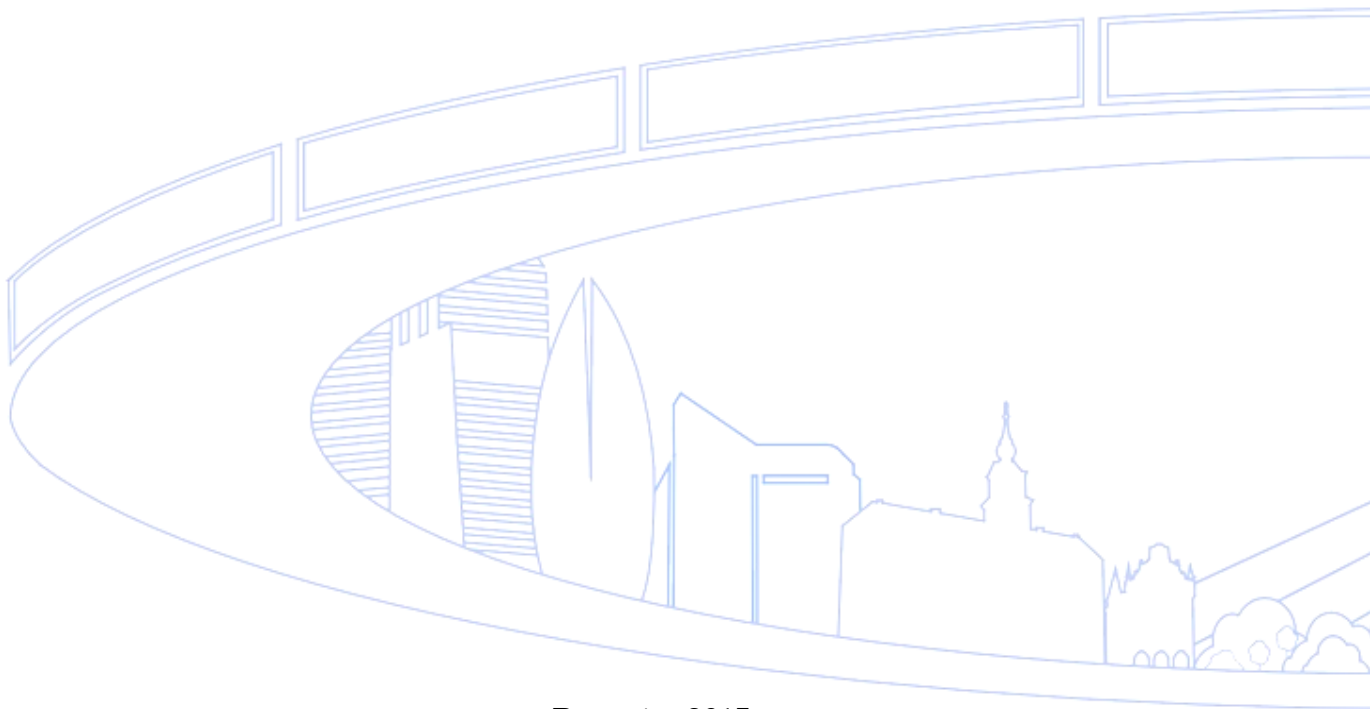
⁴ Inspirowane koncepcjami D. Mehty i E. Ostrom.

ZAŁĄCZNIK NR 4

do uchwały nr Nr XXII/452/2016

Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 26 stycznia 2016 r.

GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE CELE STRATEGICZNE ROZWOJU MIASTA RZESZOWA

Rzeszów 2015

Opracował zespół Aleksander Noworól Konsulting:

Aleksander Noworól

Kamila Noworól

Paweł Hałat

Piotr Lityński

Jacek Woźniak

przy udziale Biura Rozwoju Miasta Rzeszowa i Urzędu Miasta Rzeszowa

Spis treści:

SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU RZESZOWA Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU.....	5
Dokumenty strategiczne UE, krajowe i ponadregionalne	5
Dokumenty strategiczne Województwa Podkarpackiego	16
Dokumenty strategiczne tworzone dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego ..	18
STRATEGICZNE CELE GŁÓWNE ROZWOJU MIASTA RZESZOWA.....	20
STRATEGICZNE CELE SZCZEGÓŁOWE ROZWOJU MIASTA RZESZOWA....	22
Cele szczegółowe dla celu głównego: C.1. Inteligentne Miasto – Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury.	27
Cele szczegółowe dla celu głównego: C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane – Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego.....	31
Cele szczegółowe dla celu głównego: C.3. Mobilność miejska i infrastruktura – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej	34
Cele szczegółowe dla celu głównego: C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego	38
MONITORING REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH.....	41

Spis tabel:

Tabela 1. Matryca powiązań celów głównych i szczegółowych.....	23
Tabela 2. Strategiczne cele szczegółowe ustalone w związku z Celem Strategicznym C.1. Inteligentne Miasto – Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury	27
Tabela 3. Strategiczne cele szczegółowe ustalone w związku z Celem Strategicznym C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane – Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego.....	31
Tabela 4. Strategiczne cele szczegółowe ustalone w związku z Celem Strategicznym C.3. Mobilność miejska i infrastruktura – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej.....	34
Tabela 5. Strategiczne cele szczegółowe ustalone w związku z Celem Strategicznym C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.....	38
Tabela 6. Monitoring i ewaluacja wdrażania celów Strategii Rozwoju Rzeszowa.....	41

SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU RZESZOWA Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Wizja i Misja rozwoju zaktualizowanej Strategii Rozwoju Rzeszowa do 2025 r. pozostają w związku z polityką rozwoju Unii Europejskiej i kraju. Pozwoli to na wykorzystanie instrumentów polityki spójności dla stymulowania procesów rozwojowych w Rzeszowie. Dlatego też w części analitycznej Strategii, na którą składają się:

- Raport o stanie Miasta. Przekształcenia strukturalne i tendencje rozwoju społeczno-gospodarczego Rzeszowa w 2015 r. oraz
- Katalog kluczowych zjawisk stanowiących szanse i zagrożenia oraz mocne i słabe strony rozwoju Rzeszowa w 2015 r.

przedstawiono uwarunkowania polityki lokalnej w kontekstach: międzynarodowym, krajowym, regionalnym i subregionalnym.

Spójność zaktualizowanej Strategii Rozwoju Rzeszowa z dokumentami wyższego rzędu zapewnia się poprzez odpowiednie zdefiniowanie celów głównych i szczegółowych niniejszej Strategii. Skuteczne planowanie rozwoju lokalnego wymaga komplementarności przedsięwzięć realizowanych na różnych szczeblach planowania, w tym krajowym i regionalnym. Identyfikacja wspólnych celów i wspólnych obszarów interwencji na etapie programowania pozwala na lepsze przygotowanie do realizacji przedsięwzięć rozwojowych z udziałem podmiotów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odzwierciedla to zasadę rządzenia i zarządzania wielopoziomowego i wielopodmiotowego, wpisaną w aktualny system polityki spójności. Nie powielając wszystkich treści zamieszczonych w Raporcie o stanie Miasta w 2015 r., warto przywołać główne odniesienia do krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Dokumenty strategiczne UE, krajowe i ponadregionalne

Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Rozporządzenia unijne

Strategia *Europa 2020* to unijna strategia wzrostu na najbliższe dziesięciolecie, stanowiąca najwyższy poziom odniesienia przy programowaniu strategicznym każdego poziomu programowania państw Unii Europejskiej. Dokument zawiera wizję społecznej gospodarki rynkowej dla Europy XXI w., ujętą w trzy powiązane priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony i rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Rozwój inteligentny oznacza zwiększenie roli wiedzy i innowacji jako sił napędowych przyszłego rozwoju. Szczególna rola w kształtowaniu rozwoju inteligentnego przypada miastom – zwłaszcza akademickim – jako głównym ośrodkom wiedzy i innowacji. Ważnym aspektem są inicjatywy związane z poprawą dostępności i jakości wszystkich poziomów kształcenia i szkolenia, zwiększenie ich otwartości m.in. poprzez lepsze łączenie rezultatów procesu kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz ułatwienie młodzieży wchodzenia na rynek pracy.

Rozwój zrównoważony oznacza budowanie zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki, efektywnie korzystającej z zasobów. W realizację tego priorytetu powinna wpisywać się polityka zrównoważonego rozwoju miast. Jej elementami są: podnoszenie efektywności energetycznej, ograniczanie emisji zanieczyszczeń, w tym CO₂, we wszystkich sektorach (w

tym w transporcie, energetyce, budownictwie i przemyśle), kształtowanie zrównoważonej konsumpcji, zrównoważony rozwój przemysłu, zwłaszcza w oparciu o innowacyjne małe i średnie przedsiębiorstwa. Elementem zrównoważonego rozwoju jest także polityka przemysłowa, w tym poprawa otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do innowacyjnych MŚP.

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza wzmocnienie pozycji obywateli i budowę spójnego społeczeństwa m.in. poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej. Do działań związanych z programem na rzecz zatrudnienia Strategia zalicza np. zapewnienie w toku kształcenia na wszystkich poziomach zdobywania kompetencji koniecznych do kontynuowania nauki i niezbędnych na rynku pracy oraz wspieranie nowych sposobów utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym i wspieranie aktywności osób starszych.

Strategia wyznacza także zadania w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem, w tym opracowanie i przeprowadzenie działań mających na celu rozwiązanie konkretnych problemów grup szczególnie zagrożonych (w tym osób starszych, osób niepełnosprawnych i bezdomnych).

Aktami wykonawczymi polityki spójności są rozporządzenia unijne. Znajdują się w nich także zapisy dotyczące polityki miejskiej. Odnosi się to do najważniejszych rozporządzeń, a mianowicie:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr **1303/2013** z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. U. UE z 2013 r., seria L, Nr 347, str. 320)
 - art. 36 (ZIT);
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr **1301/2013** z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. U. UE z 2013 r., seria L, Nr 347, str. 289) w:
 - art. 7 (zrównoważony rozwój obszarów miejskich),
 - art. 8 (projekty pilotażowe),
 - art. 9 sieć na rzecz rozwoju obszarów miejskich);
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr **1304/2013** z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. U. UE z 2013 r., seria L, Nr 347, str. 470) w:
 - art. 12 (ogólnie o kwalifikowalności interwencji EFS).

Podstawowe zasady programowania polityki spójności UE na lata 2014–2020 uległy zmianie, odzwierciedlając ekonomiczne trendy europejskie i światowe. W obecnej perspektywie nie koncentrujemy się na zaprogramowaniu poszczególnych funduszy europejskich, ale na wskazaniu celów rozwojowych, które będą osiągnęte dzięki uzupełnianiu się interwencji finansowanych z różnych funduszy. Wsparcie unijne powinno generować efekt dźwigni, przyczyniając się do jednoczesnego zwiększenia zaangażowania finansowego sektora pry-

watnego w realizację celów rozwojowych. Działania finansowane z funduszy europejskich powinny stać się katalizatorem procesów rozwojowych kraju, a nie zastępować inwestycje krajowe. W latach 2014–2020 środki UE muszą być przeznaczane na cele związane z rozwojem kraju, które wpisują się w Strategię Europa 2020 oraz gwarantują największe efekty mnożnikowe w sferze społecznej, gospodarczej, instytucjonalnej, jak również w wymiarze terytorialnym.

Wynikające z wymienionych wyżej rozporządzeń główne uwarunkowania unijne streścić można następująco:

- uwzględnianie wymiaru terytorialnego – lepsze wykorzystanie potencjałów poszczególnych terytoriów;
- zintegrowane podejście – objęcie Wspólnymi Ramami Strategicznymi (WRS) polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybackiej;
- ukierunkowanie na rezultaty – wprowadzenie warunków *ex-ante*, które kładą nacisk na wartość dodaną inwestycji współfinansowanych z funduszy europejskich;
- koncentracja tematyczna – ukierunkowanie wsparcia z funduszy WRS na cele wskazane w Strategii Europa 2020: wzrost inteligentny, wzrost zrównoważony, wzrost sprzyjający łączeniu społecznemu (mechanizm ring-fencingu, 11 celów tematycznych).

Programowanie perspektywy finansowej 2014–2020 – Umowa Partnerstwa

Umowa Partnerstwa (UP) jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich (EFSI) w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji UP są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO). Dokumenty te wraz z UP tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. UP określa z jednej strony kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, z drugiej zaś wskazuje oczekiwane rezultaty oraz obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. UP stanowi punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości programów operacyjnych. Programy operacyjne precyzują specyficzne obszary wsparcia i instrumenty realizacji z poszanowaniem zapisów UP. Wynegocjowana z Komisją Europejską (KE) UP oraz programy operacyjne stanowią podstawę do realizacji nowej perspektywy finansowej w Polsce.

Umowa Partnerstwa określa:

a) rozwiązania zapewniające zgodność z unijną strategią na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, jak również z zadaniami dotyczącymi poszczególnych funduszy zgodnie z ich celami określonymi w Traktatach, w tym spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, w tym: (i) analizę zróżnicowań, potrzeb rozwojowych i potencjału wzrostu w odniesieniu do celów tematycznych i wyzwań terytorialnych oraz z uwzględnieniem – w stosownych przypadkach – krajowego programu reform, a także stosownych zaleceń dla poszczególnych państw (...); (ii) podsumowanie ewaluacji *ex ante* programów lub kluczowych ustaleń ewaluacji umowy partnerstwa (...) (iii) wybrane cele tematyczne, a dla każdego z wybranych celów tematycznych – podsumowanie głównych rezultatów, jakich oczekuje się dla każdego z EFSI; (iv) szacunkową alokację wsparcia unijnego według celów tematycznych na poziomie krajowym dla każdego z EFSI, jak również szacunkową łączną kwotę wsparcia przewidzianego na realizację zamierzeń do-

tyczących zmian klimatu; (v) zastosowanie horyzontalnych zasad, o których mowa w art. 5, 7 i 8 oraz celów polityk określonych w odniesieniu do wdrażania EFSI; (vi) wykaz programów w ramach EFRR, EFS i Funduszu Spójności, z wyjątkiem programów objętych celem „Europejska współpraca terytorialna” („programy EWT”) oraz programów w ramach EFRROW i EFMR, wraz z odpowiednią szacunkową alokacją w podziale na poszczególne EFSI oraz w podziale na lata; (vii) informacje dotyczące alokacji związanej z rezerwą wykonania (...);

b) rozwiązania zapewniające skuteczne wdrażanie EFSI, w tym: (i) rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi państw członkowskich zapewniające koordynację między EFSI a innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania oraz z EBI; (ii) informacje wymagane na potrzeby weryfikacji *ex ante* zgodności z zasadą dodatkowości określoną w części trzeciej; (iii) podsumowanie oceny spełnienia mających zastosowanie warunków wstępnych zgodnie z art. 19 i załącznikiem XI na poziomie krajowym oraz, w przypadku niespełnienia mających zastosowanie warunków wstępnych, podsumowanie działań, które należy podjąć, podmioty za nie odpowiedzialne i harmonogram ich realizacji; (iv) metodykę i mechanizmy zapewniające spójność funkcjonowania ram wykonania zgodnie z art. 21; (v) ocenę potrzeby wzmocnienia zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i, w stosownych przypadkach, beneficjentów, jak również, w przypadku gdy jest to konieczne, podsumowanie przedsięwzięć, które należy podjąć w tym celu; (vi) podsumowanie przedsięwzięć planowanych w ramach programów, w tym orientacyjny harmonogram dla ograniczenia administracyjnych obciążeń beneficjentów;

c) rozwiązania dotyczące zasady partnerstwa, o której mowa w art. 5;

d) orientacyjny wykaz partnerów, o których mowa w art. 5, i podsumowanie przedsięwzięć podjętych w celu zaangażowania ich zgodnie z art. 5 oraz ich roli w przygotowywaniu umowy partnerstwa, a także sprawozdania z postępów, o których mowa w art. 52.

Umowa partnerstwa określa również: a) zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego wspieranego z EFSI lub podsumowanie zintegrowanych podejść do rozwoju terytorialnego na podstawie treści programów, b) rozwiązania zapewniające skuteczne wdrażanie EFSI, w tym ocenę istniejących systemów elektronicznej wymiany danych oraz podsumowanie planowanych przedsięwzięć, dzięki którym wszelka wymiana informacji między beneficjentami a instytucjami odpowiedzialnymi za zarządzanie programami operacyjnymi i ich kontrolę stopniowo zacznie odbywać się w sposób elektroniczny.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK)

W Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju zidentyfikowane zostały główne trendy i wyzwania o charakterze cywilizacyjnym i rozwojowym, wynikające zarówno ze stanu rozwoju kraju, jak i ze zmian w jego otoczeniu zewnętrznym, zaprezentowano także koncepcję rozwoju społecznego i gospodarczego do roku 2030, uwzględniającą również wymiar środowiskowy, terytorialny i instytucjonalny. W kluczowym dla strategii wymiarze wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności gospodarki definiuje się 11 celów strategicznych, wśród których, z punktu widzenia polityki miejskiej, szczególnie istotnymi są:

- Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji (cel 1),
- Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych (cel 8),
- Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego (cel 9).

Z perspektywy Miasta Rzeszowa istotne jest przyjęcie w DSSR jako kluczowej zasady i imperatywu równoważonego rozwoju w wymiarze terytorialnym. Ma to następować w wyniku wspierania obszarów peryferyjnych poprzez przenoszenie impulsów rozwojowych z centrów wzrostu oraz wspieranie rozwoju endogenicznego. Przewiduje się równoczesne wsparcie krajowych „biegunów wzrostu”. Przyjęty w strategii model terytorialnego równoważenia rozwoju zakłada m.in. tworzenie warunków dla szerokiego promieniowania i rozprzestrzeniania się korzyści rozwojowych z „biegunów wzrostu”, czyli głównie z większych miast na obszary słabiej rozwinięte. Efekt ten ma zostać osiągnięty poprzez sieciowanie i kreowanie powiązań między podmiotami działającymi na rzecz przyspieszenia rozwoju. Jest to właściwe założenie, gdyż nie można nie zauważyć, że dyfuzja procesów rozwojowych nie rozwija się automatycznie wraz ze wzrostem biegunów wzrostu. Zwraca także uwagę fakt, iż DSRK w stosunkowo niewielkim stopniu uwzględnia istniejące w kraju zróżnicowania poziomów rozwoju. Zapisy strategii dotyczą terytorium całego kraju, traktując go jako obszar jednorodny, nie uwzględniając różnic w uwarunkowaniach środowiska geograficznego, układach osadniczych i demograficznych oraz w poziomie wyposażenia w infrastrukturę, także transportową.

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju podstawowe ustalenia zawarte w DSRK uwzględnione zostały w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia rozwoju kraju 2020 (SRK) to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, zawierający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014–2020. Strategia zwraca uwagę na rolę miast jako ośrodków rozwoju, które muszą stać się miejscami bardziej przyjaznymi i odpowiednimi do życia, pracy, prowadzenia działalności gospodarczej, korzystania z dóbr kultury, wypoczynku i rozrywki. Celem głównym SRK jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Realizację celu zapewnić mają działania w trzech głównych obszarach strategicznych.

Obszar I. Sprawne i efektywne państwo

Cel ten obejmuje przekształcenia instytucjonalne utrwalające sprawne państwo – wyższą jakość funkcjonowania instytucji publicznych. Dla Strategii ZIT najistotniejszym elementem jest założenie, iż w perspektywie 2020 zostanie wprowadzony obowiązek sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego miejskich obszarów funkcjonalnych. Istotną rolę przypisuje SRK budowaniu kapitału społecznego, w tym wzmocnianiu postaw aktywnego, świadomego obywatelstwa, upowszechnianiu partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji, a także promowaniu postaw przedsiębiorczych i proinnowacyjnych.

Obszar II. Konkurencyjna gospodarka

Do najważniejszych elementów koniecznych dla realizacji tego celu zaliczono przekształcenie struktury gospodarczej, tak by w sektorze produkcji dominowały przemysły, które stosują zaawansowane technologie. W kontekście rozwoju średnio i wysoko zaawansowanych technologii szczególne znaczenie będą miały takie instytucje jak parki naukowo-technologiczne i przemysłowe.

Konieczny jest także rozwój kapitału ludzkiego – w tym podnoszenie jakości i dostępności kształcenia na każdym etapie życia, tak by rynek pracy mógł szybko odpowiedzieć na zwiększone zapotrzebowanie na pracę wysokokwalifikowaną. Do istotnych zadań zaliczono

także likwidację barier w zatrudnieniu i działania umożliwiające start zawodowy młodych ludzi wchodzących na rynek pracy. Wspierany będzie także rozwój sieci przedszkoli i innych form opieki nad małymi dziećmi.

Biorąc pod uwagę fakt, że stan zdrowia stanowi element istotnie warunkujący aktywność na rynku pracy i ma jednocześnie decydujący wpływ na jakość kapitału ludzkiego, promowane i wspierane będą działania o charakterze prozdrowotnym i profilaktycznym.

Jednym z głównych wyzwań będzie zapewnienie zrównoważonego rozwoju poprzez harmonijne połączenie wzrostu gospodarczego z wymogami ochrony środowiska. Oznacza to przede wszystkim ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki i racjonalne gospodarowanie zasobami. Podejmowane będą działania skierowane na zmianę struktury nośników energii, efektywne wykorzystanie energii i paliw przez poszczególne sektory gospodarki (głównie transport, mieszkalnictwo i przemysł). Istotne będzie także inwestowanie w ochronę wód i gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami i ochronę powietrza (w tym ograniczanie niskiej emisji i emisji ze źródeł transportowych). W zakresie modernizacji infrastruktury transportowej w miastach SRK przewiduje skupienie się na podniesieniu jakości oferty transportu publicznego. Jednym z najważniejszych udogodnień jest zorganizowanie sprawnego i zgodnego z oczekiwaniami mieszkańców przemieszczania się osób wewnątrz obszaru metropolitalnego i ułatwienie przemieszczania się do i z obszarów zewnętrznych, a także likwidacja tranzytu przez centra aglomeracji.

Z punktu widzenia polityki miejskiej zwraca uwagę postawiona teza, że reforma systemu świadczenia usług publicznych jest ważnym instrumentem osiągnięcia spójności społecznej. Z punktu widzenia uwarunkowań rozwojowych Miasta Rzeszowa nie bez znaczenia pozostaje niezwykle lapidarnie potraktowana w SRK kwestia rozwoju obszarów przygranicznych, obejmująca współpracę na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, w tym z Ukrainą.

Obszar III. Spójność społeczna i terytorialna

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i przedsiębiorczości oraz zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Reakcją na wykluczenie i ubóstwo będzie przede wszystkim polityka nastawiona na wzrost zatrudnienia oraz poprawę dostępu do podstawowych usług publicznych, w tym do wysokiej jakości edukacji. Zwiększeniu dostępności usług będzie też służyć poprawa dostępności transportowej w różnych skalach przestrzennych – w tym w skali funkcjonalnych obszarów miejskich. Wobec przemian demograficznych newralgicznym elementem będzie zapewnienie osobom starszym dostępu do świadczeń zdrowotnych i usług opieki długoterminowej oraz aktywizowanie członków tej grupy społecznej, tak by było możliwe zatrzymywanie ich na rynku pracy oraz zwiększanie ich udziału w życiu społecznym. Ważną rolę odgrywać będzie także wzrost bezpieczeństwa, w tym poprawa bezpieczeństwa socjalnego obywateli znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.

Zakłada się szczególne wsparcie miast i ich obszarów funkcjonalnych – stanowiących główne motory rozwoju kraju i regionów, ośrodki wzrostu gospodarczego, innowacji i największe rynki pracy. Należy przyjąć iż Strategia Rozwoju Rzeszowa jest jednym z narzędzi realizacji tego celu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicz-

nych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Cele KSRR odnoszą się do zarysowanej w SRK triady rozwojowej: konkurencyjność – spójność – sprawność.

Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów zakłada m.in. jak najlepsze wykorzystanie potencjału terytoriów o największej zdolności do kreowania wzrostu gospodarczego – ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi, w tym wzmocnienie funkcji metropolitalnych w sferze gospodarczej, społecznej, nauki i szkolnictwa wyższego, kultury oraz wspieranie rozwiązań integrujących przestrzeń funkcjonalnych obszarów miejskich. Konieczne jest zidentyfikowanie najważniejszych funkcji metropolitalnych i synergiczne działania, które w efektywny sposób rozwijać będą poszczególne funkcje i zwiększać ich zasięg – w skali kraju i międzynarodowej. Duże znaczenie dla podwyższenia konkurencyjności ośrodków wojewódzkich będzie miało wspieranie integracji obszaru funkcjonalnego poszczególnych ośrodków miejskich, uwzględniające kontrolę procesów urbanizacji i suburbanizacji, ochronę walorów przyrodniczych strefy podmiejskiej i zachowanie spójności systemu przyrodniczego regionu.

Podnoszeniu konkurencyjności metropolii powinno towarzyszyć budowanie mechanizmów służących rozprzestrzenianiu procesów rozwojowych z biegunów wzrostu oraz budowa potencjału absorpcyjnego i wykorzystanie potencjału endogenicznego innych obszarów, w tym rozbudowa systemów transportowych (w tym transportu zbiorowego) wewnątrz regionów.

Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych zakłada pomoc polityki regionalnej w przezwyciężeniu trudności rozwojowych silnie skoncentrowanych terytorialnie. Do najważniejszych zagadnień, które powinny być brane pod uwagę, należą działania nakierowane na wsparcie jakości kapitału ludzkiego (jakość nauczania na wszystkich poziomach, pobudzanie przedsiębiorczości, innowacyjności, eliminowanie patologii społecznych), działania skierowane na modernizację struktury gospodarczej, a także działania wspierające nadrobienie zaległości w zakresie infrastruktury technicznej – jako warunek lokalizacji przedsiębiorstw.

Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie dotyczy kreowania warunków instytucjonalno-prawnych dla realizacji działań prorozwojowych, w szczególności ukierunkowanych terytorialnie. Gwarantem pełnego wykorzystania szans rozwojowych określonych dla poszczególnych terytoriów jest kapitał społeczny budowany w oparciu o zaufanie i partnerstwo.

Z punktu widzenia Rzeszowa najważniejsze cele w „miejskim” wymiarze KSRR to:

- wzmocnienie obszarów funkcjonalnych wszystkich ośrodków wojewódzkich,
- tworzenie warunków do rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na całe regiony,
- rozwój i uzupełnianie funkcji metropolitalnych,
- integrowanie funkcjonalnych obszarów miejskich,
- współpraca między miastami – sieciowanie,
- wzmocnienie istniejącej sieci miast, szczególnie w Polsce Wschodniej,
- rewitalizacja przestrzenna, gospodarcza i społeczna.

Analizując uwarunkowania Miasta Rzeszowa, należy zwrócić uwagę na cel 1.1.2 KSRR – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych. Zakłada się, że w perspektywie roku 2020 znaczenie najważniejszych ośrodków miejskich w kraju w procesach rozwojowych może wzrosnąć, ze względu na ich potencjał intelektualny, koncentrację funkcji gospodarczych oraz infrastrukturę. Ich rola jako ośrodków tworzenia i absorpcji innowacji oraz rozprzestrzeniania procesów rozwojowych powinna się zwiększać. Celem interwencji polityki regionalnej wobec ośrodków wojewódzkich powinno być zatem wspieranie ich funkcji metropolitalnych, w tym rynków pracy, wzrostu znaczenia potencjału edukacyjnego i naukowego w układach międzynarodowych i w układzie krajowym. Działania krajowej polityki regionalnej powinny koncentrować się na rozwijaniu funkcji metropolitalnych, takich jak funkcje gospodarcze (obecność struktur zarządzania ważnymi przedsiębiorstwami), naukowe (zapewnienie najwyższych standardów instytucji naukowych i badawczych), kulturowe i symboliczne (obecność placówek kulturowych najwyższej rangi, ważne wydarzenia kulturalne). Rozwijanie funkcji metropolitalnych posłuży jako impuls do dalszego rozwoju tych miast i ich otoczenia.

Dla Rzeszowa istotny jest także cel 2.3 KSRR – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze. W tym zakresie interwencje polityki regionalnej będą koncentrowały się na następujących działaniach:

- wsparcie jakości kapitału ludzkiego,
- modernizacja struktury gospodarczej,
- wspieranie niwelowania zaległości w zakresie infrastruktury technicznej,
- modernizacja i rozwój obiektów użyteczności publicznej,
- wsparcie kompleksowych programów rewitalizacji.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

Do najważniejszych uwarunkowań rozwojowych odnoszących się do kształtowania przestrzeni Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego zaliczono w KPZK kierunki przekształceń systemu osadniczego i powiązania funkcjonalne między miastami a ich zapleczem, obejmujące koncentrację ludności i działalności gospodarczej na obszarach funkcjonalnych metropolii przy wzrastającej intensywności osadnictwa wokół dużych miast. Wpływa to na zróżnicowanie struktury gospodarki obszarów podmiejskich w efekcie rozwoju funkcji pozarolniczych, modernizację budownictwa mieszkalnego i infrastruktury technicznej, zwiększanie bezpośredniego oddziaływania miasta na tereny przyległe, w tym *urban sprawl*, dyfuzję miejskiego stylu życia i większą liczbę osób dojeżdżających do pracy.

Cele polityki przestrzennej ustalone w KPZK obejmują:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej i ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawę spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju: promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju.
3. Poprawę dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych: rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego, kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

KPZK zawiera również typologię miejskich obszarów funkcjonalnych wraz z ustaleniami dotyczącymi zarządzania. Dla obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich przewidziano obowiązek opracowania strategii i planu zagospodarowania przestrzennego. Podstawą gospodarowania w obszarach funkcjonalnych miast jest zasada pierwszeństwa regeneracji (odnowy) zabudowy nad zajmowaniem nowych terenów pod zabudowę (minimalizacja ekspansji na nowe tereny), jednocześnie akcentuje się dążenie do racjonalnego nasyceńca całego obszaru różnorodnymi funkcjami metropolitalnymi oraz usługami wyższego rzędu. Niezbędne są systemowe rozwiązania dotyczące następujących kluczowych zagadnień: zintegrowanego systemu transportu publicznego, energooszczędnych struktur przestrzennych (zwarte miasto, efektywne systemy sieci infrastruktury technicznej i gospodarki komunalnej), rewitalizacji zdegradowanej tkanki miejskiej, spójnego systemu inwestycyjnego, szczególnie w zakresie infrastruktury drogowej i komunalnej, zintegrowanego i spójnego zarządzania zasobami przyrodniczymi, wodnymi (w tym wodami opadowymi), uspołnienienia planów zagospodarowania przestrzennego na styku jednostek administracyjnych, współpracy z innymi obszarami metropolitalnymi oraz prowadzenia systemu monitoringu danych przestrzennych, tworzenia baz danych przestrzennych i środowiskowych, zarządzania zasobami kulturowymi połączonego z inwentaryzacją zasobów dziedzictwa kulturowego.

Dla perspektyw rozwojowych Miasta Rzeszowa najważniejszy jest cel 1 KPZK 2030 „Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności”. Koncepcja wskazuje także, że jedną z możliwości rozwoju głównych ośrodków miejskich (do których zalicza się wszystkie ośrodki wojewódzkie) jest ich funkcjonowanie w układach sieciowych, ułatwiające wzrost, wymianę wiedzy i kreatywność. Jednocześnie KPZK 2030 wskazuje na niewystarczające obecne powiązania funkcjonalne polskich miast, które powinny docelowo zmierzać do struktury policentrycznej sieci. Brakuje współpracy ośrodków miejskich, dominującą obecnie tendencją jest konkurencja, a nie budowanie kooperacji czy aliansów strategicznych systemów miejskich. KPZK 2030 zapowiada, że polityka przestrzennego zagospodarowania kraju będzie wspomagać integrację obszarów funkcjonalnych z rdzeniem poprzez działania o charakterze planistycznym oraz inwestycyjne na rzecz wzmocnienia powiązań funkcjonalnych wewnątrz obszaru, w tym poprawy dostępności transportowej.

Krajowa Polityka Miejska

Strategicznym celem Krajowej Polityki Miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Uszczegółowieniem celu strategicznego jest pięć celów szczegółowych, z których trzy bezpośrednio odnoszą się do celów aktualizowanej Strategii Rzeszowa (także w wymiarze Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego – ROF):

1. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia.
2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.

3. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.

W Krajowej Polityce Miejskiej wyróżniono wątki tematyczne podporządkowane budowaniu wysokiej jakości życia w miastach. Należą do nich m.in. odnoszące się do celów rozwoju Miasta Rzeszowa oraz ROF:

1. Kształtowanie przestrzeni: konsekwentne dążenie do przeciwdziałania chaosowi przestrzennemu i estetycznemu oraz rozpraszaniu zabudowy i żywiłowej suburbanizacji, tworzenie miasta o wysokiej jakości przestrzeni.
2. Partycypacja: budowanie miasta otwartego na dialog i współpracę wszystkich aktorów miejskich.
3. Transport i mobilność miejska: osiągnięcie zrównoważonej mobilności w obszarze funkcjonalnym miasta, zwłaszcza zmniejszenie udziału transportu samochodowego w miastach na rzecz transportu zbiorowego, rowerowego i pieszego.
4. Niskoemisyjność i efektywność energetyczna: punktem odniesienia powinny być dokumenty przygotowywane i przyjmowane przez władze samorządowe – plany gospodarki niskoemisyjnej, którymi mogą być też programy ochrony powietrza.
5. Rozwój gospodarczy: konieczne jest wspieranie innowacyjności, usieciowienia gospodarki (m.in. poprzez klastry), rozwój potencjału edukacyjnego i naukowego, służącego przygotowaniu kadr dla gospodarki, w tym uwzględnianie w ścieżkach kształcenia lokalnych uwarunkowań.
6. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu, w tym zmniejszanie obciążenia środowiska zanieczyszczeniami i hałasem.
7. Wyzwania demograficzne: konieczne jest zwiększenie podaży i dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych (w tym dla osób starszych), tworzenie i popularyzacja działań aktywizujących seniorów.
8. Zarządzanie obszarami miejskimi musi uwzględnić konieczność dobrowolnej współpracy samorządów obszarów funkcjonalnych w celu koordynacji polityk rozwojowych, w tym polityki przestrzennej, z uwzględnieniem szerokiej partycypacji.

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 (NPR)

W NPR rewitalizacja jest postrzegana jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Taka percepcja rewitalizacji wskazuje, iż będzie ona niezwykle ważną częścią polityki miejskiej ze względu na:

- promowanie idei „powrotu do miast” (zwartych, niskoemisyjnych, przyjaznych do życia),
- czynnik warunkujący rozwój i poprawę warunków życia,
- priorytet *brownfield* ponad *greenfield*,
- konieczność upowszechnienia zintegrowanego podejścia do rewitalizacji.

NPR w warstwie postulatywnej obejmuje wiązki działań zmierzających do:

- zapewnienia spójności treści zawartych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z dokumentami strategicznymi gminy (w tym prognozami demograficz-

nymi w skali całego miejskiego obszaru funkcjonalnego), wieloletnią prognozą finansową i wieloletnim planem inwestycyjnym,

- wprowadzenia rozwiązań ustanawiających standardy urbanistyczne obowiązujące na terenie całych gmin (z uwzględnieniem zróżnicowania na obszary o różnym charakterze), przy czym jednak nie powinno to umożliwiać gminom „obchodzenia” w ten sposób konieczności oparcia planowania o system planów miejscowych,
- wprowadzenia obligatoryjnego planowania obszarów rozwojowych, także tych, które wymagają przekształceń przestrzennych (w tym dzielnic śródmiejskich oraz dzielnic zdegradowanych wymagających rewitalizacji),
- wprowadzenia skutecznych mechanizmów ekonomiczno-prawnych zapewniających realizację infrastruktury równocześnie z zagospodarowywaniem terenu przeznaczonego pod nową zabudowę,
- wyeliminowania ograniczeń lub niejednoznaczności pod kątem możliwości zawierania określonych treści w planach miejscowych; konieczność planistycznego odniesienia się do złożonych kwestii mogących występować w przestrzeni miejskiej może wymagać szerokiej gamy rozwiązań i mechanizmów – przepisy powinny uwzględnić ten fakt.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (SRPW)

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów 11 lipca 2013 r. Poprzednia wersja strategii obowiązywała od 2008 r. i obejmowała zarazem makroregion, postrzegany jako szczególny obszar interwencji polityki regionalnej państwa, określony wprost zarówno w Długookresowej, jak i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju oraz w KPZK 2030. Główną barierą rozwoju jest niska wydajność pracy i niewykorzystane zasoby pracy. Odpowiednio do tych problemów SRPW widzi szanse rozwojowe makroregionu w podnoszeniu poziomu innowacyjności gospodarki, aktywizacji zasobów pracy i poprawie kapitału ludzkiego. Obszary strategiczne SRPW to:

- innowacyjność,
- zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego,
- infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna.

Strategia zakłada zatem, że zostaną podjęte działania wpływające na zwiększenie wydajności pracy. Zalicza do nich rozwój specjalizacji gospodarczych, poprawę jakości kapitału ludzkiego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Towarzyszyć temu mają działania nastawione na zwiększanie spójności wewnętrznej i dostępności, w tym do rynków pracy. SRPW dedykowany jest (analogicznie do perspektywy finansowej 2007–2014) Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014–2020, z alokacją na poziomie 2 mld euro. Będzie on realizowany w następujących obszarach:

- Przedsiębiorcza Polska Wschodnia, w tym wsparcie MŚP w zakresie działalności innowacyjnej oraz tworzenie warunków dla powstawania innowacyjnych MŚP, a także tworzenie nowych modeli biznesowych dla umiędzynarodowienia działalności MŚP,
- Nowoczesna Infrastruktura Transportowa, w tym poprawa efektywności układów transportowych oraz zrównoważonego transportu miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych, a także zwiększenie dostępności transportowej makroregionu.

Cele główne i szczegółowe Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa do 2025 r. odnoszą się do celów i instrumentów ujętych w wyżej wymienionych dokumentach.

Dokumenty strategiczne Województwa Podkarpackiego

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020

W analizie SWOT **Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020**¹, w dziedzinie działań strategicznych – Sieć osadnicza zwraca się uwagę na fakt, że mocną stroną Podkarpacia jest dobrze wykształcona i równomiernie rozmieszczona struktura hierarchiczna miast z niewielką przewagą ośrodka rzeszowskiego. Z punktu widzenia wzmocnienia konkurencyjności krajowej i międzynarodowej całego regionu widoczny jest brak silnego ośrodka metropolitalnego. Autorzy strategii wskazują równocześnie na niewystarczającą współpracę miast z otaczającymi je układami funkcjonalnymi (co jest zresztą powszechnym deficytem w naszym kraju). Z punktu widzenia perspektyw rozwojowych Rzeszowa należy uznać za ważną deklarację władz samorządu województwa, które postrzegają jako szansę wzmocnienie funkcji metropolitalnych Rzeszowa oraz usieciwienie tych funkcji w powiązaniu z ośrodkami subregionalnymi, a także wzmocnienie powiązań funkcjonalnych Rzeszowa z Warszawą, Krakowem, Lublinem, Białymstokiem, Kielcami, Lwowem i Koszycami.

Adekwatne do konkluzji z analizy SWOT są zapisy w Strategii Województwa w rozdziale „Dziedziny działań strategicznych, priorytety tematyczne”. Rozdział 3.3, zatytułowany „Funkcje metropolitalne Rzeszowa”, wskazuje na jeden z celów polityki rozwoju województwa, jakim jest „Wzmocnienie pozycji Rzeszowa w przestrzeni krajowej i europejskiej, dynamizujące procesy rozwojowe w obrębie województwa”. Ma on być realizowany przez 4 kierunki działań:

- **3.3.1. Tworzenie korzystnych warunków do trwałego wzrostu gospodarczego w Rzeszowie i jego obszarze funkcjonalnym**
Efektem działań ma być m.in. większa atrakcyjność inwestycyjna w obszarze funkcjonalnym Rzeszowa, a także zwiększenie rangi samego Rzeszowa poprzez wspieranie rozwoju i tworzenie siedzib instytucji finansowych i kapitałowych o znaczeniu międzynarodowym.
- **3.3.2. Wzmocnianie funkcji metropolitalnych realizowanych przez Rzeszów oraz wspieranie rozwoju nowych funkcji zwiększających zakres świadczonych usług wyższego rzędu**
Efektem działań ma być m.in. rozwój ośrodka akademickiego, utworzenie kliniki medycznej, zwiększenie oferty edukacyjnej, wypoczynkowej i turystycznej poprzez m.in. utworzenie ogrodu zoologicznego i botanicznego, jak również wzrost powiązań międzynarodowych Rzeszowa.
- **3.3.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym**
Efektem działań ma być m.in. uruchomienie kolei aglomeracyjnej, wprowadzenie rozwiązań multimodalnego transportu zbiorowego (w tym parkingi „parkuj i jedź”) oraz organizacja zintegrowanego węzła przesiadkowego.
- **3.3.4. Uporządkowanie gospodarki przestrzennej Rzeszowa i integracja w ramach obszaru funkcjonalnego.**

¹ Strategia uchwalona w 2013 r.

Efektem działań ma być m.in. optymalne wykorzystanie terenów wokół Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka poprzez opracowanie koncepcji obszaru funkcjonalnego wokół portu oraz racjonalne gospodarowanie przestrzenią w obszarze funkcjonalnym Rzeszowa.

Zwraca uwagę fakt, że jest to pierwsza strategia rozwoju województwa podkarpackiego, która tak bezpośrednio ujmuje elementy polityki miejskiej, i pierwsza, która wprost formułuje cel strategiczny, jakim jest wzmocnienie funkcji metropolitalnych Rzeszowa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego z 2002 r. (PZWP)

Rzeszów i pozostałe ośrodki sieci osadniczej są również szeroko ujęte w zapisach aktualnie obowiązującego PZWP. Określa on podstawowe uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. W ramach kierunków polityki przestrzennej ujętych zostało szereg założeń mających wpływ na Miasto i jego strefę podmiejską, które dziś definiuje się jako Rzeszowski Obszar Funkcjonalny. Wśród przyjętych w Planie założeń można wskazać na: ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko, podniesienie aktywności inwestycyjnej, poprawę dostępności komunikacyjnej, ułatwianie rozwoju małych i średnich firm, tworzenie zachęt do przyciągania inwestorów krajowych i zagranicznych do województwa.

Należy zaznaczyć, iż aktualny PZPW zawiera hipotezę dalszego wzrostu i urbanizacji tradycyjnego pasma osadniczego Ropczyce – Sędziszów Małopolski – Rzeszów – Łańcut. Zakłada także rozwój nowych korytarzy osadnictwa Rzeszów – Strzyżów – Krosno (ta hipoteza nie znalazła potwierdzenia w procesach realnych) oraz Rzeszów – Kolbuszowa (w wyniku ekspansji aglomeracji rzeszowskiej w kierunku północno-zachodnim ujawniają się faktycznie procesy rozwojowe tego korytarza).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego (RPO WP) na lata 2014–2020 (RPO WP)

Istotnym uwarunkowaniem polityki rozwoju Rzeszowa są instrumenty przewidziane w RPO WP na lata 2014–2020. Jest to najważniejszy dokument polityki rozwoju regionu dla obecnej perspektywy finansowej. Celem głównym RPO WP jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa. Na realizację programu zostanie przeznaczony 2114,2 mln euro. W kontekście Rzeszowa należy wskazać na te zapisy RPO WP, które są skierowane na wzmocnienie potencjału inwestycyjnego województwa, w tym poszczególnych miejskich obszarów funkcjonalnych.

Oś priorytetowa 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka – przewiduje:

- wsparcie inwestycji polegających na tworzeniu i rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej jednostek naukowych w województwie podkarpackim,
- przedsięwzięcia w zakresie zwiększania potencjału regionalnego systemu innowacji,
- finansowanie procesu badawczego, począwszy od prac badawczo-rozwojowych aż po wytworzenie linii demonstracyjnej (badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe),
- bony na innowacje ukierunkowane na zwiększenie aktywności innowacyjnej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach przedsięwzięć o małej skali,

- wsparcie na wdrożenie wyników prac B+R w pierwszej produkcji,
- wsparcie na stworzenie lub rozwój istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego w przedsiębiorstwach,
- wsparcie na powstawanie i rozwój infrastruktury otoczenia biznesu ukierunkowanej na świadczenie usług B+R dla przedsiębiorstw,
- nowe technologie i innowacje w MŚP – wprowadzanie nowych lub ulepszonych produktów lub usług do oferty przedsiębiorstwa,
- technologie informacyjno-komunikacyjne, automatyzację procesów biznesowych np. e-handel, B2B.

Należy przyjąć, iż większość alokacji przewidzianej w województwie podkarpackim w tej osi priorytetowej zostanie zaabsorbowana przez podmioty prywatne i publiczne, mające siedzibę na terenie Rzeszowa bądź też ROF. Jest to bardzo prawdopodobne założenie ze względu na fakt, iż większość potencjału innowacyjnego, badawczo-rozwojowego, a także biznesowego jest zlokalizowana w tym obszarze funkcjonalnym.

Z punktu widzenia zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej Rzeszowa i ROF istotne będą również interwencje przewidziane w ramach takich osi priorytetowych, jak:

- **Cyfrowe Podkarpackie (OP 2)**, cel szczegółowy (wybrany): Wyższa jakość i rozszerzony zakres usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną.
- **Infrastruktura komunikacyjna (OP 5)**, cel szczegółowy (wybrany): Lepsza dostępność transportowa województwa w ruchu drogowym i kolejowym.
- **Spójność przestrzenna i społeczna (OP 6)**, cele szczegółowe (wybrane): Zwiększona dostępność i jakość usług zdrowotnych w regionie, Lepsze warunki kształcenia zawodowego i ustawicznego.
- **Regionalny rynek pracy (OP 7)**, cele szczegółowe (wybrane): Zwiększenie liczby nowo utworzonych, trwałych mikroprzedsiębiorstw, Podniesienie kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców sektora MŚP i ich pracowników.
- **Integracja społeczna (OP 8)**, cel szczegółowy (wybrany): Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych.
- **Jakość edukacji i kompetencji w regionie (OP 9)**, cele szczegółowe (wybrane): Wzrost kompetencji kluczowych uczniów w zakresie TIK, nauk matematyczno-przyrodniczych, języków obcych, kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, Wzrost zatrudnienia absolwentów szkół prowadzących kształcenie zawodowe poprzez poprawę jakości szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy oraz wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół, Wzrost kwalifikacji osób dorosłych poprzez uczestnictwo w pozaszkolnych formach kształcenia.

Cele główne i szczegółowe Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa do 2025 r. odnoszą się do celów i instrumentów ujętych w wyżej wymienionych dokumentach.

Dokumenty strategiczne tworzone dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Współcześnie, ze względu na nowe zasady terytorializacji polityki i podejścia do procesów metropolizacji, najważniejszym tłem lokalnym dla procesów rozwoju Rzeszowa staje

się Rzeszowski Obszar Funkcjonalny. Stworzenie instrumentów zarządzania obszarami funkcjonalnymi w ramach krajowej polityki rozwoju ma na celu wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami sąsiadującymi z dużymi miastami, a co za tym idzie przyspieszenie procesów metropolizacji. Można wymienić wiele korzyści związanych z prowadzeniem prac podejmowanych w ramach ROF, jedną z kluczowych powinno stać się wprowadzenie mechanizmów wspólnego planowania działań gmin tworzących ROF. Spodziewane jest przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego gmin ROF oraz wzmocnienie konkurencyjności w skali regionalnej i krajowej tworzącego się obszaru metropolitalnego. Oczekuje się także zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej obszaru, przy jednoczesnej poprawie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym poprawie dostępności i efektywności świadczenia usług publicznych w ramach ROF.

W skali Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego opracowano szereg dokumentów sterujących rozwojem. Są to:

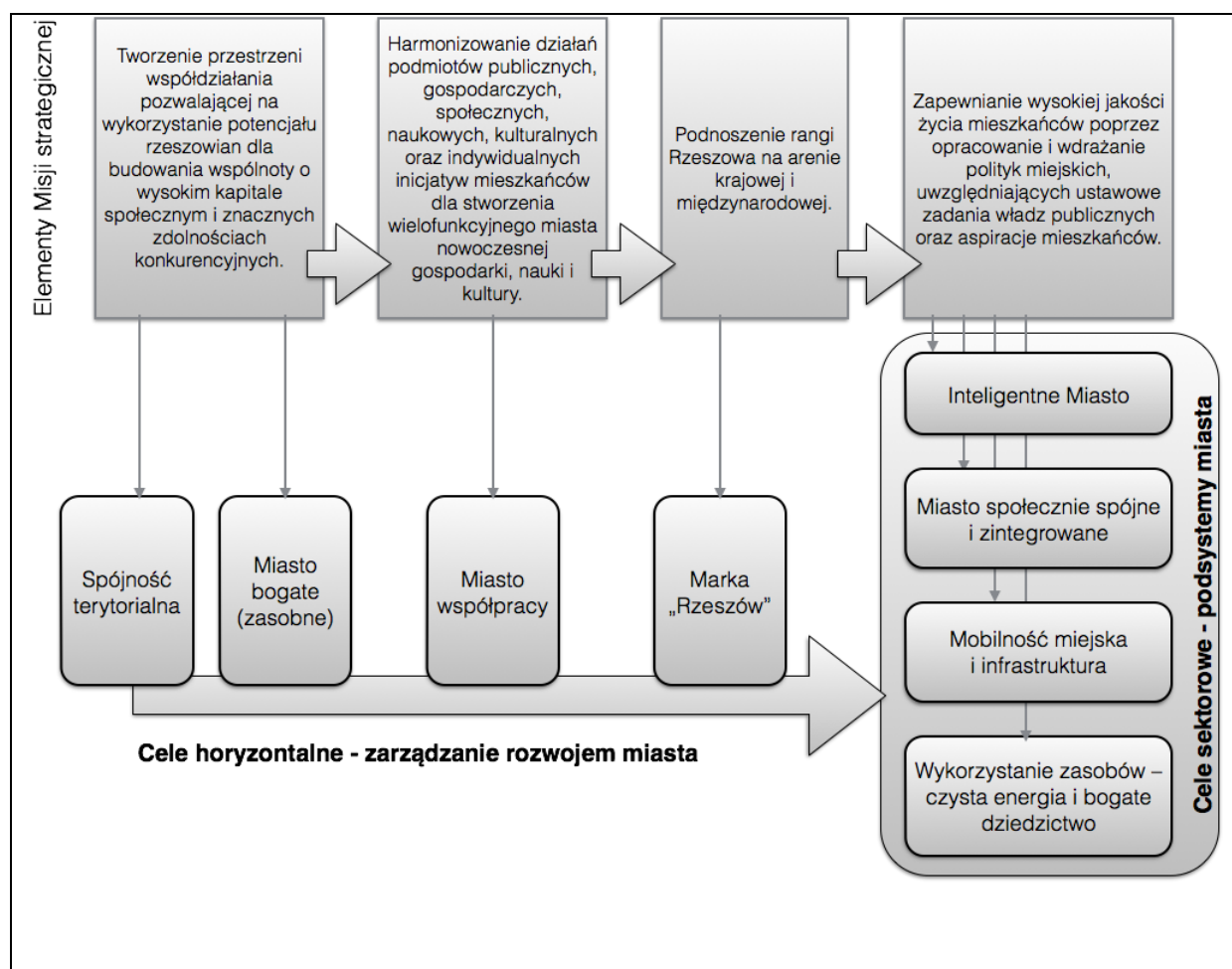
1. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
2. Studium programowo-przestrzenne wraz z koncepcją rozwiązań technicznych w zakresie odprowadzania wód opadowych z terenu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
3. Studium rozwoju transportu publicznego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
4. Studium programowo-przestrzenne gospodarki wodno-ściekowej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
5. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
6. Program Rewitalizacji dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
7. Koncepcja lokalizacji stref zwiększonej aktywności gospodarczej na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
8. Diagnoza potrzeb seniorów zamieszkałych na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób dotkniętych zespołami otępiennymi. Formy i kierunki wsparcia społecznego, kulturalnego i zdrowotnego.

Proces konsultacji społecznych tych dokumentów został zakończony. Opracowania zostały odebrane od wykonawców. W dniu 13 października 2015 r. Rada Miasta Rzeszowa uchwaliła 6 dokumentów branżowych (pozycje 2–7) w zakresie odnoszącym się do Gminy Miasto Rzeszów. Strategia ZIT jest natomiast obecnie opiniowana przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz Instytucję Zarządzającą RPO WP.

Cele główne i szczegółowe Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa do 2025 r. są spójne z celami i instrumentami ujętymi w wyżej wymienionych dokumentach.

STRATEGICZNE CELE GŁÓWNE ROZWOJU MIASTA RZESZOWA

Strategiczne cele główne rozwoju Miasta Rzeszowa skonstruowano w oparciu o Wizję i Misję rozwoju Miasta. Przyjęto, że elementy Misji odnoszące się bezpośrednio do zarządzania miastem (i jego rozwojem) mają charakter horyzontalny w stosunku do elementu dotyczącego stwarzania warunków dla podnoszenia jakości życia mieszkańców. Analiza silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych Miasta pozwoliła na potwierdzenie aktualności celów strategicznych sformułowanych w Strategii Rozwoju Rzeszowa z 2008 r. Cele te, czasem przeformułowane i rozbudowane w relacji do aktualnych priorytetów polityki Unii Europejskiej i kraju, przedstawiono poniżej w relacji do zapisów Misji strategicznej (Rysunek 1. Zależności pomiędzy celami głównymi celami strategicznymi Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa 2025 r.).

Rysunek 1. Zależności pomiędzy celami głównymi celami strategicznymi Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa 2025 r.

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem Strategii Rozwoju Rzeszowa 2015.

Przyjmuje się 4 sektorowe cele strategiczne, odnoszące się do otoczenia i podsystemów miasta:

C.1. **Inteligentne Miasto** – Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury (Cel strategiczny w Strategii Rozwoju Rzeszowa z 2008 r.)

C.2. **Miasto społecznie spójne i zintegrowane** – Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego (Cel strategiczny w Strategii Rozwoju Rzeszowa z 2008 r.)

C.3. **Mobilność miejska i infrastruktura** – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej (Cel strategiczny w Strategii Rozwoju Rzeszowa z 2008 r.)

C.4. **Wykorzystanie zasobów – czysta energia i bogate dziedzictwo** – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego (Cel strategiczny w Strategii Rozwoju Rzeszowa z 2008 r.)

Przyjmuje się 4 horyzontalne cele strategiczne, odnoszące się do podsystemu zarządzania miastem:

CH.1. **Spójność terytorialna** – Zagospodarowywanie terenu miasta w sposób racjonalny pod względem przestrzennym i architektonicznym (Cel strategiczny w Strategii Rozwoju Rzeszowa z 2008 r.)

Prowadzenie prorozwojowej, zrównoważonej gospodarki przestrzennej, stanowiące jedno z głównych zadań gminy.

CH.2. **Bogate (Zasobne) Miasto** – Zapewnienie zdolności finansowania rozwoju Miasta z wykorzystaniem środków publicznych i prywatnych

Wykorzystanie dla rozwoju instrumentów wsparcia ujętych w polityce spójności Unii Europejskiej i Umowie Partnerstwa oraz innych instrumentów publicznych i publiczno-prywatnych dostępnych w ramach polityk państwa.

CH.3. **Miasto współpracy** – Zapewnienie sprawnej komunikacji społecznej i współpracy Miasta z podmiotami publicznymi, gospodarczymi, społecznymi i mieszkańcami

Stworzenie instytucjonalnego systemu zarządzania Miastem w zgodzie z polityką spójności UE, uwzględniającą rządzenie wielopoziomowe i wielopodmiotowe.

CH.4. **Marka „Rzeszów”** – Wypracowanie rozpoznawalnego w kraju i za granicą wizerunku Rzeszowa jako centrum innowacji gospodarczych i społecznych, miasta gościnnego i przyjaznego dla odwiedzających

Wykorzystanie marketingu terytorialnego dla stymulowania procesów rozwojowych i podnoszenia jakości życia mieszkańców.

STRATEGICZNE CELE SZCZEGÓŁOWE ROZWOJU MIASTA RZESZOWA

W konsekwencji **główne cele strategiczne** rozwoju do 2015 r. zostały przedstawione w postaci matrycy, pozwalającej zidentyfikować **strategiczne cele szczegółowe** rozwoju Miasta. Cele te opracowano na podstawie analizy SWOT, szczególnie identyfikując:

- 1) słabe strony w kontekście potencjałów Miasta,
- 2) silne strony w kontekście zagrożeń, wynikających z otoczenia Miasta,

a także uwzględniając

- 3) cele ujęte w innych dokumentach programowych Miasta.

Tworząc listę strategicznych celów szczegółowych, stosowano zasadę, że cel taki powinien:

- **wykraczać poza obligatoryjne ustawowe zadania** samorządu miasta na prawach powiatu,
- **tworzyć wartość dodaną**, dzięki której samorząd Rzeszowa zdolny będzie do stawiania czoła wyzwaniom współczesności.

Strategiczne cele szczegółowe ujęte w dokumentach programowych Rzeszowa dostosowano do zgodnego z zasadami planowania strategicznego zapisu, w myśl którego **cel przedstawia stan, który chce się uzyskać**, a nie proces prowadzący do tego stanu.

Matrycę powiązania celów przedstawia Tabela 1.

Dla każdego celu szczegółowego Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa 2025 przedstawiono wskaźnik realizacyjny, podając jego:

- definicję,
- wartość bazową dla 2015 r. (lub innego, dla którego znana jest konkretna miara),
- wartość szacunkową dla 2025 r.,
- źródło danych.

Strategiczne cele szczegółowe ustalone w związku z poszczególnymi celami głównymi przedstawiają tabele 2–5.

Tabela 1. Matryca powiązań celów głównych i szczegółowych

Cele horyzontalne ➔	CH.1. Spójność terytorialna – Zagospodarowywanie terenu miasta w sposób racjonalny pod względem przestrzennym i architektonicznym	CH.2. Bogate (Zasobne) Miasto – Zapewnienie zdolności finansowania rozwoju Miasta z wykorzystaniem środków publicznych i prywatnych	CH.3. Miasto współpracy – Zapewnienie sprawnej komunikacji społecznej Miasta z podmiotami publicznymi, gospodarczymi, społecznymi i mieszkańcami	CH.4. Marka „Rzeszów” – Wypracowanie rozpoznawalnego w kraju i za granicą wizerunku Rzeszowa jako centrum innowacji gospodarczych i społecznych, miasta gościnnego i przyjaznego dla odwiedzających
Cele sektorowe ⬇				
<p>C.1. Inteligentne Miasto – Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie Miastu terenów dla dalszego rozwoju funkcji metropolitalnych 2. Lokalizacja – w skali ROF – stref zwiększonej aktywności gospodarczej 3. Skoordynowana polityka przestrzenna w skali ROF 4. Polityka przestrzenna uwzględniająca potrzeby sektorów BPO/SSC/ITO 5. Lokalizacja centrum logistyczno-dystrybucyjnego (tranzytowe położenie Miasta i bliskość portu lotniczego) 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Zasób gruntów dla celów rozwojowych jako element programu aktywizacji działalności gospodarczej w mieście 7. Rozwinięte i nowoczesne zaplecze badawcze i infrastruktura dydaktyczna uczelni 8. Rozwinięte i dostosowane do rynku pracy szkolnictwo, m.in. zawodowe 9. Atrakcyjne dla mieszkańców i przyjezdnych tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, sportowe i turystyczne 	<ol style="list-style-type: none"> 10. Samorząd Miasta jako źródło innowacyjnych i kreatywnych koncepcji rozwojowych 11. Współpraca w ramach ROF krokiem ku wzmocnieniu funkcji metropolitalnych Miasta 12. Aktywne współdziałanie w ramach tworzenia platform współpracy biznes – nauka – administracja 13. Polityka wspierania rozwoju ośrodka akademickiego 14. Utrzymanie w Rzeszowie prestiżowych podmiotów gospodarczych, szczególnie związanych z przemysłem lotniczym i wysokimi technologiami 15. Współpraca transgraniczna 16. Platforma integrująca rzeszowskie środowiska kulturalno-artystyczne i lokalnych twórców 	<ol style="list-style-type: none"> 17. Wizerunek Rzeszowa jako „inteligentnego miasta”, które cechują: innowacyjne zarządzanie, innowacyjne technologie, innowacyjna nauka i technika, innowacyjny przemysł i architektura, innowacyjna kultura i sztuka 18. Wysoka rozpoznawalność Miasta na arenie międzynarodowej, zwłaszcza jako atrakcyjnego partnera do współpracy międzynarodowej oraz lokowania inwestycji 19. Promocja rozwoju firm z sektora BPO/SSC/ITO 20. Rzeszów miastem gościnnym, przyjaznym turystom i odwiedzającym

Cele horyzontalne ➔	CH.1. Spójność terytorialna – Zagospodarowywanie terenu miasta w sposób racjonalny pod względem przestrzennym i architektonicznym	CH.2. Bogate (Zasobne) Miasto – Zapewnienie zdolności finansowania rozwoju Miasta z wykorzystaniem środków publicznych i prywatnych	CH.3. Miasto współpracy – Zapewnienie sprawnej komunikacji społecznej Miasta z podmiotami publicznymi, gospodarczymi, społecznymi i mieszkańcami	CH.4. Marka „Rzeszów” – Wypracowanie rozpoznawalnego w kraju i za granicą wizerunku Rzeszowa jako centrum innowacji gospodarczych i społecznych, miasta gościnnego i przyjaznego dla odwiedzających
Cele sektorowe ↓				
<p>C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane – Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawny i dostosowany do struktury przestrzennej miasta system placówek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne 2. Wylimitowanie obszarów uznawanych za kryzysowe w kontekście potrzeb rewitalizacji obszarów miejskich 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Rzeszów jako atrakcyjne miejsce zamieszkania dla młodych profesjonalistów (tzw. klasy kreatywnej) dzięki polityce mieszkaniowej Miasta i zaplecza rekreacyjnego 4. Rozwój mieszkalnictwa komunalnego 5. Systemy wsparcia służące możliwości łączenia życia zawodowego z rodzinnym 6. System aktywnych form poprawy sytuacji na rynku pracy (szczególnie wobec absolwentów szkół wyższych) 7. Dobra dostępność do usług i opieki zdrowotnej, m.in. w szpitalach oraz na rzecz osób starszych 8. Sprawny system wsparcia osób z grup nieuprzywilejowanych 9. Poprawa bezpieczeństwa w Mieście – likwidacja zagrożeń naturalnych 	<ol style="list-style-type: none"> 10. Wykorzystywanie sieci społecznościowych do wsparcia grup społecznie marginalizowanych (m.in. osób niepełnosprawnych) 11. Wspieranie działań na rzecz utrzymania regionalnej i lokalnej tożsamości oraz kultury 12. Platforma współpracy organizacji społecznych 13. Promocja modelu ekonomii społecznej jako formy integracji społecznej 	<ol style="list-style-type: none"> 14. Wizerunek Rzeszowa jako miejsca dynamicznego, twórczego, przedsiębiorczego, niezależnego i odważnego, które łączy ludzi z dużym potencjałem i pomysłowością w działaniu 15. Promocja nowych kierunków studiów odpowiadających zapotrzebowaniu na rynku pracy, zarówno w przypadku uczelni publicznych, jak i prywatnych 16. Ugruntowane poczucie tożsamości z miastem

Cele horyzontalne ➔	CH.1. Spójność terytorialna – Zagospodarowywanie terenu miasta w sposób racjonalny pod względem przestrzennym i architektonicznym	CH.2. Bogate (Zasobne) Miasto – Zapewnienie zdolności finansowania rozwoju Miasta z wykorzystaniem środków publicznych i prywatnych	CH.3. Miasto współpracy – Zapewnienie sprawnej komunikacji społecznej Miasta z podmiotami publicznymi, gospodarczymi, społecznymi i mieszkańcami	CH.4. Marka „Rzeszów” – Wypracowanie rozpoznawalnego w kraju i za granicą wizerunku Rzeszowa jako centrum innowacji gospodarczych i społecznych, miasta gościnnego i przyjaznego dla odwiedzających
Cele sektorowe ⬇				
C.3. Mobilność miejska i infrastruktura – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna Rzeszowa z Warszawy – realizacja bezpośredniego szybkiego połączenia kolejowego oraz lobbiny na rzecz wprowadzenia do strategicznych i planistycznych dokumentów rządowych nowej drogi ekspresowej S9 relacji Rzeszów – Radom 2. Dobre skomunikowanie Rzeszowa z północą i południem Europy oraz z regionami Polski wschodniej – lobbiny na rzecz realizacji całej drogi ekspresowej S19 w standardzie dwujezdniowym oraz ujęcia w strategicznych i planistycznych dokumentach rządowych transeuropejskiego korytarza transportowego Via Carpatia – z uwzględnieniem wewnętrznej infrastruktury drogowej Miasta 3. Dobre skomunikowanie drogowe Rzeszowa z południowo-wschodnią częścią ROF i południowo-wschodnią częścią województwa 4. Zintegrowane systemy zrównoważonego transportu zbiorowego i rowerowego w skali ROF, wykorzystujące intermodalne węzły, powiązane z transportem rowerowym (P&R, B&R, K&R²) oraz alternatywne formy kołowego i szynowego transportu publicznego, a w tym: <ul style="list-style-type: none"> • Rzeszowskie Centrum Komunikacyjne jako zintegrowany intermodalny węzeł przesiadkowy dla wszystkich rodzajów komunikacji zbiorowej • Rzeszowska Kolej Aglomeracyjna wraz z linią kolejową do terminalu pasażerskiego na lotnisku • Spójny system tras rowerowych pozwalający na bezpieczne i wygodne poruszanie się po mieście 5. Dobrze skomunikowany infrastrukturą kolejową, drogową i transportem publicznym Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka 6. Wyrównane standardy zaopatrzenia w podstawową infrastrukturę techniczną w odniesieniu do terenów przyłączonych po 2005 r. 7. Rozbudowana bezprzewodowa miejska sieć internetowa, dostępowa 		<ol style="list-style-type: none"> 8. Zaspokajający w sposób zrównoważony potrzeby mieszkańców i przyjezdnych system parkowania w Mieście 9. Promocja alternatywnych do paliwa stałego, proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań 	<ol style="list-style-type: none"> 10. Polityka marketingowa Miasta, wykorzystująca jego tranzytowe położenie i posiadanie nowoczesnego portu lotniczego

² P&R – Park & Ride (samochód osobowy – transport zbiorowy); B&R – Bike & Ride (rower – transport zbiorowy); K&R – Kiss & Ride (pożegnaj się i jedź transportem zbiorowym).

Cele horyzontalne ➔	CH.1. Spójność terytorialna – Zagospodarowywanie terenu miasta w sposób racjonalny pod względem przestrzennym i architektonicznym	CH.2. Bogate (Zasobne) Miasto – Zapewnienie zdolności finansowania rozwoju Miasta z wykorzystaniem środków publicznych i prywatnych	CH.3. Miasto współpracy – Zapewnienie sprawnej komunikacji społecznej Miasta z podmiotami publicznymi, gospodarczymi, społecznymi i mieszkańcami	CH.4. Marka „Rzeszów” – Wypracowanie rozpoznawalnego w kraju i za granicą wizerunku Rzeszowa jako centrum innowacji gospodarczych i społecznych, miasta gościnnego i przyjaznego dla odwiedzających
Cele sektorowe ⬇				
C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miasto dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatu 2. Zachowane bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i walory krajobrazowe Miasta 3. Dobry potencjał ekologiczny wód powierzchniowych oraz zachowane zasoby wód podziemnych, w szczególności wód mineralnych 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Ograniczona emisyjność gospodarki miejskiej dzięki wykorzystaniu środków UE, środków z budżetu państwa i innych środków zewnętrznych 5. Sprawny system gospodarki odpadami przy minimalizacji u źródła wytwarzania oraz przy zapewnieniu wysokiego stopnia odzysku i bezpiecznych dla środowiska procesów unieszkodliwiania 6. Wylimitowanie wyrobów zawierających materiały i substancje szkodliwe dla zdrowia 7. Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego dzięki wykorzystaniu środków zewnętrznych 	<ol style="list-style-type: none"> 8. Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, szczególnie w sferze ochrony powietrza i wód powierzchniowych 9. Wysoka świadomość mieszkańców z zakresu potrzeby ustanawiania form ochrony przyrody (użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) – zgodnie z założeniami SUIKZP 	<ol style="list-style-type: none"> 10. Wizerunek uwzględniający walory obiektów zabytkowych, zachowanego krajobrazu kulturowego oraz dziedzictwa historycznego. Utworzenie w Rzeszowie Centrum Polonia 3.0

Źródło: opracowanie własne.

Cele szczegółowe dla celu głównego: C.1. Inteligentne Miasto – Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury

Tabela 2. Strategiczne cele szczegółowe ustalone w związku z Celem Strategicznym C.1. Inteligentne Miasto – Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnośnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ³	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
1.	Zapewnienie Miastu terenów dla dalszego rozwoju funkcji metropolitalnych	CH.1		Powierzchnia miasta	116,37 km ²	125 km ²	GUS
2.	Lokalizacja – w skali ROF – stref zwiększonej aktywności gospodarczej	CH.1	Koncepcja lokalizacji stref zwiększonej aktywności gospodarczej na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Powierzchnia stref	300 ha	643 ha	Statystyki gmin ROF
3.	Skoordynowana polityka przestrzenna w skali ROF	CH.1		Odsetek powierzchni Miasta objętej MPZP	15,5%	35,9%	BRMR
4.	Polityka przestrzenna uwzględniająca potrzeby sektorów BPO/SSC/ITO	CH.1		Powierzchnia biurowa kl. A/B+	75 tys. m ²	100 tys. m ²	Badanie ewaluacyjne
5.	Lokalizacja centrum logistyczno-dystrybucyjnego (tranzytowe położenie Miasta i bliskość portu lotniczego)	CH.1		Powierzchnia magazynowa	129,6 tys. m ²	150 tys. m ²	Badanie ewaluacyjne
6.	Zasób gruntów dla celów rozwojowych jako element programu aktywizacji dzia-	CH.2	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania	Procent powierzchni Miasta przewidzia-	6,4%	10,0%	BRMR

³ Lub rok wskazany w nawiasach, jeśli nie ma danych dla 2015 r.

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ³	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
	łańcucha		Przestrzennego 2000	nej w SUIKZP pod działalność inwestycyjną			
7.	Rozwinięte i nowoczesne zaplecze badawcze i infrastruktura dydaktyczna uczelni	CH.2		Liczba jednostek, które uzyskały status Krajowych Naukowych Ośrodków Wiodących – KNOW	0	3	MNiSzW
8.	Rozwinięte i dostosowane do rynku pracy szkolnictwo, w tym zawodowe	CH.2		Udział uczniów szkół zawodowych i techników w ogóle uczniów szkół ponadgimnazjalnych	48,8% (2013/14)	55%	GUS
9.	Atrakcyjne dla mieszkańców i przyjezdnych tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, sportowe i turystyczne	CH.2	Strategia Rozwoju Sportu Miasta Rzeszowa do 2020 r. 2014	Tereny zieleni urządzonej ogółem	31,2 m ² /os. (2013)	35 m ² /os.	Badanie ewaluacyjne
10.	Samorząd Miasta jako źródło innowacyjnych i kreatywnych koncepcji rozwojowych	CH.3		Ilość nowych, zrealizowanych przedsięwzięć rozwojowych opisywanych w mediach ogólnopolskich	0	10	Badanie ewaluacyjne
11.	Współpraca w ramach ROF krokiem ku wzmocnieniu funkcji metropolitalnych Miasta		Strategia ZIT ROF 2015	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ZIT ROF	0	Ilość przedsięwzięć zgodnie ze Strategią ZIT	Stowarzyszenie ROF

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ³	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
12.	Aktywne współdziałanie w ramach tworzenia platform współpracy biznes – nauka – administracja	CH.3	Aktualizacja Strategii Marki Rzeszowa oraz Programu Promocji Miasta Rzeszowa na lata 2014–2020 2014	Liczba członków klastrów	ok. 200	ok. 250	Badanie ewaluacyjne
13.	Polityka wspierania rozwoju ośrodka akademickiego	CH.3		Liczba studentów/10 tys. mieszkańców	279	utrzymanie wskaźnika	GUS Badanie ewaluacyjne
14.	Utrzymanie w Rzeszowie prestiżowych podmiotów gospodarczych, szczególnie związanych z przemysłem lotniczym i wysokimi technologiami	CH.3		Zatrudnienie w firmach klastra Dolina Lotnicza	23 tys. osób	27 tys. osób	Badanie ewaluacyjne
15.	Współpraca transgraniczna wykorzystująca środki europejskie	CH.3		Liczba nowych przedsięwzięć transgranicznych	0	10	Statystyki Miasta
16.	Platforma integrująca rzeszowskie środowiska kulturalno-artystyczne i lokalnych twórców	CH.3	Strategia Rozwoju Kultury Miasta Rzeszowa do roku 2020 2014	Liczba odbywających się rocznie spotkań integrujących środowisko	0	24	Statystyki Miasta
17.	Wizerunek Rzeszowa jako „inteligentnego miasta”, które cechują innowacyjne zarządzanie, innowacyjne technologie, innowacyjna nauka i technika, innowacyjny przemysł i architektura, innowacyjna kultura i sztuka.	CH.4	Aktualizacja Strategii Marki Rzeszowa oraz Programu Promocji Miasta Rzeszowa na lata 2014–2020 2014	Liczba festiwali i targów zorganizowanych w Rzeszowie, uznanych przez UMR za istotne dla rozwoju Miasta	32 imprezy (2014)	40 imprez	Statystyki Miasta
18.	Wysoka rozpoznawalność Miasta na arenie międzynarodowej, zwłaszcza jako atrak-	CH.4	Aktualizacja Strategii Marki Rzeszowa oraz Programu Pro-				

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odniesienie do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ³	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
	cyjnego partnera do współpracy międzynarodowej oraz lokowania inwestycji		mocji Miasta Rzeszowa na lata 2014–2020 2014				
19.	Promocja rozwoju firm z sektora BPO/SSC/ITO	CH.4		Liczba firm z sektora	30	60	Badanie ewaluacyjne
20.	Rzeszów miastem gościnnym, przyjaznym turystom i odwiedzającym	CH.4	Strategia rozwoju turystyki w Rzeszowie 2015	Liczba punktów informacji turystycznej i kulturalnej	0	20 (w ramach recepcji hotelowych)	Badanie ewaluacyjne

Źródło: opracowanie własne.

Cele szczegółowe dla celu głównego: C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane – Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego

Tabela 3. Strategiczne cele szczegółowe ustalone w związku z Celem Strategicznym C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane – Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁴	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
1.	Sprawny i dostosowany do struktury przestrzennej Miasta system placówek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne	CH.1		Przestępstwa stwierdzone na 1000 mieszk.	18,5 (2013)	15	Policja
2.	Wyeliminowanie obszarów uznawanych za kryzysowe w kontekście potrzeb rewitalizacji obszarów miejskich	CH.1	Program Rewitalizacji dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (lata 2014–2020 (2022)) 2015	Powierzchnia obszarów zdegradowanych (wg Prog.Rew. ROF)	bd.	Redukcja o 20%	BRMR Badanie ewaluacyjne
3.	Rzeszów jako atrakcyjne miejsce zamieszkania dla młodych profesjonalistów (tzw. klasy kreatywnej) dzięki polityce mieszkaniowej Miasta i zapleczu rekreacyjnemu	CH.2		Saldo migracji na 1000 mieszk.	2,1 (2013)	Utrzymanie dodatniego wskaźnika	GUS
4.	Rozwój mieszkalnictwa komunalnego	CH.2		Odsetek mieszkań komunalnych w zasobie mieszkaniowym Gminy	5%	8%	Statystyki Miasta
5.	Systemy wsparcia służące możliwości łączenia życia zawodowego z rodzinnym	CH.2	Strategia Rozwiązywania Problemów Pomocy Społecznej na	Odsetek dzieci w wieku do 3 lat objętych	18,7% (2014)	33%	Statystyki Miasta

⁴ Lub rok wskazany w nawiasie, jeśli nie ma danych dla 2015 r.

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁴	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
			lata 2009–2015 2009	opieką w żłobkach			
6.	System aktywnych form poprawy sytuacji na rynku pracy (szczególnie wobec absolwentów szkół wyższych)	CH.2		Udział bezrobotnych z wyższym wykształceniem w liczbie bezrobotnych	26% (2014)	20%	PUP
7.	Dobra dostępność do usług i opieki zdrowotnej, m.in. w szpitalach oraz na rzecz osób starszych	CH.2		Liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszk. regionu	47,8 (2013)	53	GUS
8.	Sprawny system wsparcia osób z grup nieuprzywilejowanych	CH.2	Strategia Rozwiązywania Problemów Pomocy Społecznej na lata 2009–2015 2009	Liczba miejsc w dziennych ośrodkach wsparcia	186	205	Statystyki Miasta
9.	Poprawa bezpieczeństwa w Mieście – likwidacja zagrożeń naturalnych	CH.2		Liczba osuwisk	6	0	Statystyki Miasta
10.	Wykorzystanie sieci społecznościowych do wsparcia grup społecznie marginalizowanych (m.in. osób niepełnosprawnych)	CH.3		Liczba zainstalowanych nowych aplikacji w instytucjach publicznych	0	10	Statystyki Miasta
11.	Wspieranie działań na rzecz utrzymania regionalnej i lokalnej tożsamości oraz kultury	CH.3		Środki Miasta kierowane na budżet obywatelski	6,5 mln zł	13 mln zł	Statystyki Miasta

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁴	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
				telski			
12.	Platforma współpracy organizacji społecznych	CH.3	Aktualizacja Strategii Marki Rzeszowa oraz Programu Promocji Miasta Rzeszowa na lata 2014–2020 2014	Liczba NGO's na 10 tys. mieszkańców	48 (2014)	55	Statystyki Miasta
13.	Promocja modelu ekonomii społecznej jako formy integracji społecznej	CH.3		Liczba podmiotów ekonomii społecznej	28 (2015)	35	Statystyki Miasta
14.	Wizerunek Rzeszowa jako miejsca dynamicznego, twórczego, przedsiębiorczego, niezależnego i odważnego, które łączy ludzi z dużym potencjałem i pomysłowością w działaniu	CH.4	Aktualizacja Strategii Marki Rzeszowa oraz Programu Promocji Miasta Rzeszowa na lata 2014–2020 2014	Liczba międzynarodowych i krajowych nagród, otrzymanych przez Miasto	ok. 10	Utrzymanie wskaźnika	Statystyki Miasta
15.	Promocja nowych kierunków studiów odpowiadających zapotrzebowaniu na rynku pracy, zarówno w przypadku uczelni publicznych, jak i prywatnych	CH.4		Liczba absolwentów uczelni wyższych Rzeszowa	16 692 (2014)	Utrzymanie wskaźnika	GUS Badanie ewaluacyjne
16.	Ugruntowane poczucie tożsamości z miastem	CH.4		Frekwencja w wyborach samorządowych do Rady Miasta Rzeszowa	40,92% (2014)	50%	PKW

Źródło: opracowanie własne

Cele szczegółowe dla celu głównego: C.3. Mobilność miejska i infrastruktura – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej

Tabela 4. Strategiczne cele szczegółowe ustalone w związku z Celem Strategicznym C.3. Mobilność miejska i infrastruktura – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁵	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
1.	Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna Rzeszowa z Warszawy – realizacja bezpośredniego szybkiego połączenia kolejowego oraz lobbing na rzecz wprowadzenia do strategicznych i planistycznych dokumentów rządowych nowej drogi ekspresowej S9 relacji Rzeszów – Radom	CH.1–CH.2	Studium rozwoju transportu publicznego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Czas przejazdu koleją na linii Rzeszów – Warszawa (PKP)	375 min (2011)	180	Badanie ewaluacyjne
2.	Dobre skomunikowanie Rzeszowa z północą i południem Europy oraz z regionami Polski wschodniej – lobbing na rzecz realizacji całej drogi ekspresowej S19 o standardzie dwujezdniowym oraz ujęcia w strategicznych i planistycznych dokumentach rządowych transeuropejskiego korytarza transportowego Via Carpatia – z uwzględnieniem wewnętrznej infrastruktury drogowej Miasta	CH.1–CH.2	Studium rozwoju transportu publicznego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Czas przejazdu samochodem z centrum Rzeszowa do centrum Białegostoku	ok. 6 godz.	ok. 4 godz.	Badanie ewaluacyjne
3.	Dobre skomunikowanie drogowe Rzeszowa z południowo-wschodnią częścią ROF i południowo-wschodnią częścią województwa	CH.1–CH.2		Czas przejazdu samochodem z Rzeszowa do Ustrzyk Dolnych	ok. 2 godz.	ok. 1,5 godz.	Badanie ewaluacyjne

⁵ Lub rok wskazany w nawiasie, jeśli nie ma danych dla 2015 r.

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁵	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
4.	Zintegrowane systemy zrównoważonego transportu zbiorowego w skali ROF, wykorzystujące intermodalne węzły, powiązane z transportem rowerowym (P&R, B&R, K&R ⁶) oraz alternatywne formy kołowego i szynowego transportu publicznego, a w tym: <ul style="list-style-type: none"> Rzeszowskie Centrum Komunikacyjne jako zintegrowany intermodalny węzeł przesiadkowy dla wszystkich rodzajów komunikacji zbiorowej Rzeszowska Kolej Aglomeracyjna wraz z linią kolejową do terminalu pasażerskiego na lotnisku Spójny system tras rowerowych pozwalający na bezpieczne i wygodne poruszanie się po mieście 	CH.1–CH.2	Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego na lata 2014-2020 dla Miasta Rzeszowa i Gmin Ościennych które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego 2014	Liczba pasażerów transportu zbiorowego ZTM na liniach komunikacyjnych ROF w Rzeszowie	28,71 mln	31,71 mln	Badanie ewaluacyjne
			Studium rozwoju transportu publicznego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pyłami PM10 i	Średniorocznie 29 µg/m ³ 2014	Wartość zgodna lub niższa niż norma obowiązująca w 2025 r.	RDOŚ
				Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pyłami PM 2,5	Średniorocznie 23 µg/m ³ 2014	Wartość zgodna lub niższa niż norma obowiązująca w 2025 r.	RDOŚ
				Udział ruchu rowerowego w podróżach w mieście	b/d	10%	Statystyki Miasta
5.	Dobrze skomunikowany infrastrukturą kolejową, drogową i transportem publicznym Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka	CH.1–CH.2	Studium rozwoju transportu publicznego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Czas przejazdu	ok. 30 min	ok. 20 min	Badanie ewaluacyjne

⁶ P&R – Park & Ride (samochód osobowy – transport zbiorowy); B&R – Bike & Ride (rower – transport zbiorowy); K&R – Kiss & Ride (pożegnaj się i jedź transportem zbiorowym).

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁵	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
6.	Wyrównane standardy zaopatrzenia w podstawową infrastrukturę techniczną w odniesieniu do terenów przyłączonych po 2005 r.	CH.1–CH.2	Studium programowo-przestrzenne gospodarki wodno-ściekowej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015 Studium programowo-przestrzenne wraz z koncepcją rozwiązań technicznych w zakresie odprowadzania wód opadowych z terenu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Odsetek ludności korzystający z wodociągów/kanalizacji	94%/92% (2014)	97%/97%	Statystyki Miasta
7.	Rozbudowana bezprzewodowa miejska sieć internetowa, dostępowa	CH.1–CH.2		Liczba punktów dostępowych	137 (2015)	200	Statystyki Miasta
8.	Zaspokajający w sposób zrównoważony potrzeby mieszkańców i przyjezdnych system parkowania w Mieście	CH.3	Studium rozwoju transportu publicznego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Liczba nowych parkingów w węzłach przesiadkowych	0	5	Statystyki Miasta
9.	Promocja alternatywnych do paliwa stałego proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań	CH.3	Plan gospodarki niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Liczba dni w roku z przekroczonymi dobowymi stężeniami PM10	26–98 (2011–2013)	35 (brak przekroczeń w okresie kilkuletnim)	Badanie ewaluacyjne

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odniesienie do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁵	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
10	Polityka marketingowa miasta, wykorzystująca tranzytowe położenie miasta i posiadanie nowoczesnego portu lotniczego	CH.4	Aktualizacja Strategii Marki Rzeszowa oraz Programu Promocji Miasta Rzeszowa na lata 2014–2020 2014	Liczba targów, na których prezentuje się Rzeszów	10 imprez	20 imprez	Statystyki Miasta

Źródło: opracowanie własne.

Cele szczegółowe dla celu głównego: C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego

Tabela 5. Strategiczne cele szczegółowe ustalone w związku z Celem Strategicznym C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁷	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
1.	Miasto dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatu	CH.1	Plan gospodarki niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	szacunkowy efekt ekologiczny - redukcja CO ₂	0 Mg	147 315 Mg	Badanie ewaluacyjne
2.	Zachowane bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i walory krajobrazowe Miasta	CH.1	Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Rzeszowa na lata 2013–2016 2012 Program ochrony środowiska miasta Rzeszowa na lata 2013–2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 r. oraz perspektywą na lata 2017–2020 2013 Program rewitalizacji dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Obszary prawnie chronione	8,11 ha (2014)	10 ha	GUS
3.	Dobry potencjał ekologiczny wód powierzchniowych oraz zachowane zasoby wód podziemnych, w szczególności wód mineralnych	CH.1	Program ochrony środowiska miasta Rzeszowa na lata 2013–2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 r. oraz perspektywą na lata 2017–2020	Stan jednolitych części wód powierzchniowych	Zły dla 3 na 4 JCWP (2015)	Dobry dla wszystkich JCWP	GUS Badanie ewaluacyjne

⁷ Lub rok wskazany w nawiasie, jeśli nie ma danych dla 2015 r.

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁷	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
			2013				
4.	Ograniczona emisyjność gospodarki miejskiej, dzięki wykorzystaniu środków UE, budżetu państwa i innych środków zewnętrznych	CH.2	Plan gospodarka niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015	Szacunkowy efekt ekologiczny - redukcja CO ₂ [Mg]	0	147 315	Badanie ewaluacyjne
5.	Sprawny system gospodarki odpadami przy minimalizacji u źródła wytwarzania oraz przy zapewnieniu wysokiego stopnia odzysku i bezpiecznych dla środowiska procesów unieszkodliwiania	CH.2	Program ochrony środowiska miasta Rzeszowa na lata 2013–2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 r. oraz perspektywą na lata 2017–2020 2013	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	16,21% (2014)	50%	Statystyki Miasta
6.	Wyeliminowanie wyrobów zawierających materiały i substancje szkodliwe dla zdrowia	CH.2	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Miasto Rzeszów na lata 2011–2032 2011	Masa wyrobów azbestowych pozostających do utylizacji	5325 Mg	1800 Mg	Statystyki Miasta
7.	Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego dzięki wykorzystaniu środków zewnętrznych	CH.2		Liczba nowych przedsięwzięć promujących zachowanie zasobów	0	10 rocznie	Statystyki Miasta
8.	Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, szczególnie w sferze ochrony powietrza i wód powierzchniowych	CH.3	Program ochrony środowiska miasta Rzeszowa na lata 2013–2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 r. oraz perspektywą na lata 2017–2020 2013 Plan gospodarki niskoemisyjnej Rzeszow-	Stężenie średnioroczne B(a)P	1,3–4,5 ng/m ³	1 ng/m ³ (poziom docelowy)	Badanie ewaluacyjne

Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju Miasta Rzeszowa

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Cel horyzontalny dotyczący zarządzania	Odnosnik do planu/programu Miasta lub Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Rok opracowania	Wskaźnik realizacyjny			
				Wskaźnik	Wartość wskaźnika bazowa 2015 rok ⁷	Wartość wskaźnika szacunkowa 2025 rok	Źródło danych
			skiego Obszaru Funkcjonalnego 2015				
9.	Wysoka świadomość mieszkańców w zakresie potrzeby ustanawiania form ochrony przyrody (użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) – zgodnie z założeniami SUIKZP	CH.3		Liczba przeprowadzonych przez Miasto spotkań i konsultacji	0	10 rocznie	BRMR
10.	Wizerunek uwzględniający walory obiektów zabytkowych, zachowanego krajobrazu kulturowego oraz dziedzictwa historycznego. Utworzenie w Rzeszowie Centrum Polonia 3.0	CH.4	Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Rzeszowa na lata 2013–2016 2012 Program Rewitalizacji dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego 2015 Aktualizacja Strategii Marki Rzeszowa oraz Programu Promocji Miasta Rzeszowa na lata 2014–2020 2014	Liczba obiektów przeznaczonych do remontu i modernizacji w ramach działań rewitalizacyjnych	35 obiektów	30 obiektów	Statystyki Miasta

Źródło: opracowanie własne.

MONITORING REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH

Dzięki zestawowi wskaźników ujętych w powyższych tabelach stworzona zostanie możliwość rzeczowego monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa oraz odwoływania się do nich w przypadku ubiegania się przez miasto o środki zewnętrzne, w szczególności z Unii Europejskiej.

Przyjęto, że uczestnikami monitoringu wdrażania Strategii Rozwoju Rzeszowa są podmioty lub/i osoby, które uczestniczyły w opracowaniu tego dokumentu, uwzględniając podmioty społeczne i gospodarcze. Powinno się prowadzić syntetyczny – równoległy monitoring dokumentów strategicznych i operacyjnych, a także dokumentów gospodarki przestrzennej, opracowanych na podstawie niniejszej Strategii. Monitoring powinien odnosić się jednocześnie do oddziaływań planów o charakterze strategicznym oraz rezultatów i produktów programów operacyjnych.

Należy zauważyć, że rozporządzenia UE narzucają wysoki poziom monitoringu i ewaluacji. Oznacza to, iż szersze niż zwyczajowe wykorzystanie zasad opisanych w dokumentach UE i Umowie Partnerstwa może być czynnikiem poprawiającym jakość wdrażania wszystkich planów i programów.

Kluczowe elementy proponowanego systemu monitorowania i ewaluacji zamieszczono w poniższej tabeli. Uwzględnia ona także dokumenty opracowywane w ścisłym powiązaniu z aktualizowaną Strategią.

Tabela 6. Monitoring i ewaluacja wdrażania celów Strategii Rozwoju Rzeszowa.

Dokument planistyczny	Podmioty monitorujące i ewaluujące	Podmioty odbierające wyniki monitoringu i ewaluacji	Częstotliwość ewaluacji/Częstotliwość pomiaru wskaźników
Strategia Rozwoju Rzeszowa	Prezydent Miasta przy uczestnictwie: - podmiotów sektora publicznego (JST z terenu gminy, administracja rządowa według właściwości i zadań realizowanych na terenie gminy), - partnerów gospodarczych i społecznych (kluczowe podmioty gospodarcze w gminie, organizacje pozarządowe), - ekspertów, - zidentyfikowanych partnerstw terytorialnych, mających wpływ na procesy w gminie, - wspólnoty terytorialnej (społeczeństwa), - mediów	Rada Miasta	Ewaluacje: <i>mid-term</i> i <i>ex post</i> /pomiar coroczny
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	Prezydent Miasta - zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	Rada Miasta	Ewaluacja polityki przestrzennej – co najmniej raz w czasie kadencji Rady Miasta

Dokument planistyczny	Podmioty monitorujące i ewaluujące	Podmioty odbierające wyniki monitoringu i ewaluacji	Częstotliwość ewaluacji/Częstotliwość pomiaru wskaźników
Strategie sektorowe i programy rozwoju opracowane lub/i aktualizowane na podstawie Strategii Rozwoju Rzeszowa	Prezydent Miasta przy udziale: - podmiotów sektora publicznego (AR zespolona i niezespolona), - partnerów gospodarczych i społecznych, - szkół wyższych i jednostkami naukowo-badawczych, - partnerstwa terytorialnego MOF, - ekspertów, - mediów	- Rada Miasta, - Zarząd Województwa jako IZ RPO WP (w zakresie korzystania z EFSI)	Sprawdzenie w 2020 r. stopnia osiągnięcia kamieni milowych – wartości pośrednich wskaźników Ewaluacja <i>ex post</i> w 2025 r./pomiar coroczny
Obligatoryjny (w określonych ustawą sytuacjach) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego	Prezydent Miasta - zgodnie z Ustawą o PZP	Rada Miasta	Ewaluacja <i>on-going</i>

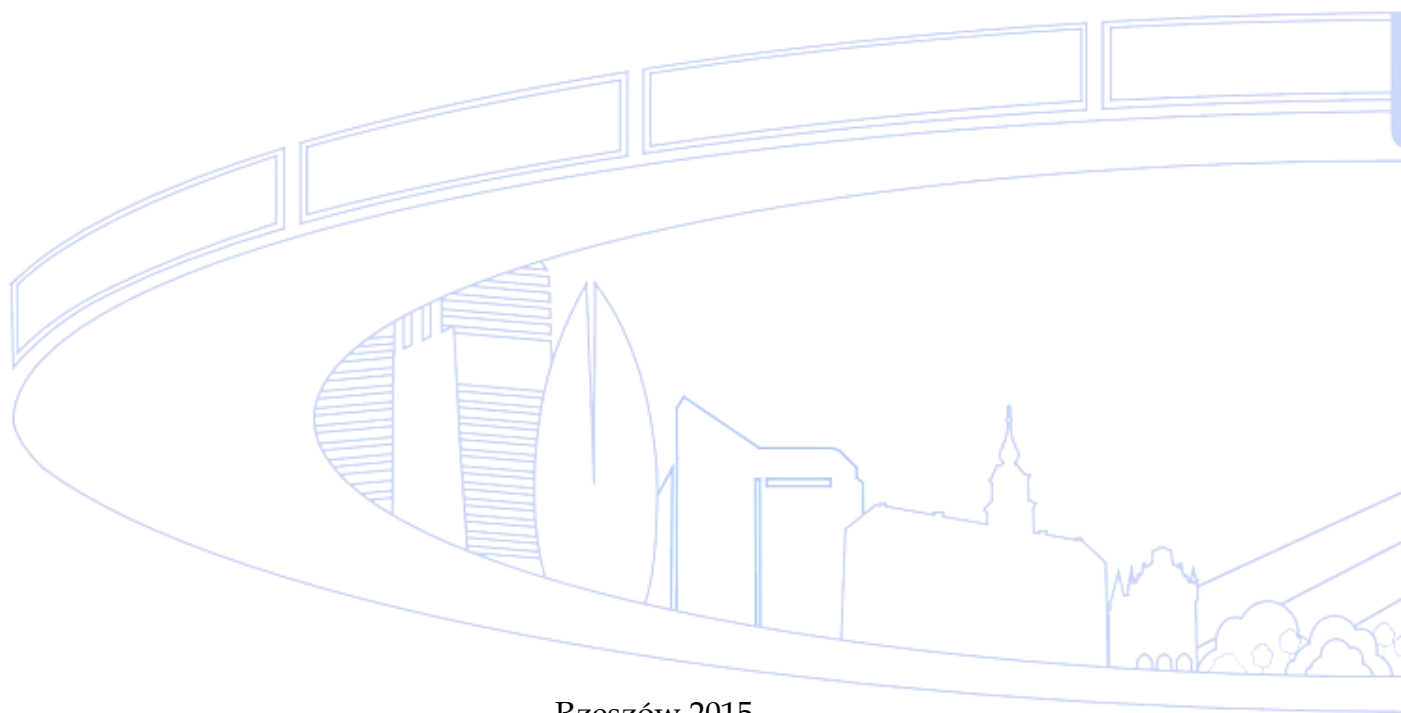
Źródło: opracowanie własne.

ZAŁĄCZNIK NR 5

do uchwały nr Nr XXII/452/2016
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 26 stycznia 2016 r.

PRZEDSIĘWZIĘCIA I DZIAŁANIA

SŁUŻĄCE REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIASTA RZESZOWA

Rzeszów 2015

Opracował zespół Aleksander Noworól Konsulting:

Aleksander Noworól

Kamila Noworól

Katarzyna Marchewczyk

przy udziale Biura Rozwoju Miasta Rzeszowa i Urzędu Miasta Rzeszowa

Spis treści:

ZASADY WYBORU PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH	5
WYKAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ I DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU RZESZOWA DO 2025 R.....	7
Przedsięwzięcia Strategiczne dla celu: C.1. Inteligentne Miasto – Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury ...	7
Przedsięwzięcia Strategiczne dla celu: C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane – Poprawa warunków życia mieszkańców i sżtanu bezpieczeństwa publicznego.....	15
Przedsięwzięcia Strategiczne dla celu: C.3. Mobilność miejska i infrastruktura – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej	22
Przedsięwzięcia Strategiczne dla celu: C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego	34

ZASADY WYBORU PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH

Tworząc listę przedsięwzięć i działań służących realizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa przyjęto szereg założeń, dotyczących:

1. inicjatora przedsięwzięcia,
2. zasadności umieszczenia przedsięwzięcia na liście przedsięwzięć i działań strategicznych
3. charakteru przedsięwzięcia,
4. sposobów i źródeł finansowania przedsięwzięcia,
5. terminu realizacji przedsięwzięcia.

Opis tych założeń przedstawiono poniżej.

ad.1. Inicjator przedsięwzięcia strategicznego

Przedstawiony wykaz oparto głównie na przedsięwzięciach zgłoszonych w trybie opracowania Raportu o stanie Miasta i analizy SWOT oraz dyskusji nad celami strategicznymi rozwoju Rzeszowa. Część Przedsięwzięć zaproponowali autorzy aktualizacji Strategii, posiłkując się m.in. pomysłami rzeszowian, ujawnionymi w procesie ankietyzacji. Zakłada się, że w toku konsultacji przedsięwzięcia Strategii oraz debaty w Radzie Miasta Rzeszowa pojawią się dodatkowe pomysły na przedsięwzięcia i działania, które zostaną włączone do wykazu Przedsięwzięć strategicznych, o ile spełnią warunki opisane jako założenie 2. i 3.

ad. 2. Zasadność umieszczenia przedsięwzięcia na liście przedsięwzięć i działań strategicznych

Przyjęto, że pojawienie się w wykazie strategicznych przedsięwzięć i działań służących realizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa musi wiązać się z realizacją jednego lub kilku strategicznych celów szczegółowych. Tworząc listę tych celów zastosowano zasadę, że cel taki powinien: wykraczać poza obligatoryjne, ustawowe zadania samorządu miasta na prawach powiatu oraz tworzyć wartość dodaną, dzięki której samorząd Rzeszowa zdolny będzie do stawiania czoła wyzwaniom współczesności.

W wykazie Przedsięwzięć strategicznych, zostały one przyporządkowane głównym celom szczegółowym, które realizują.

ad. 3. Charakter przedsięwzięcia

Założono, że przedsięwzięcie lub działanie umieszczone w wykazie Przedsięwzięć strategicznych powinno posiadać istotne znaczenie dla rozwoju Rzeszowa. Miarą owej „istotności” jest ocena ekspercka, bazująca przede wszystkim na spójności przedsięwzięcia/działania z celem głównym i szczegółowym Strategii – spójności uwzględniającej odniesienie się do kluczowych problemów – słabych stron, ale i szans rozwojowych miasta. W wykazie uwzględniono też kompleksowe działania polegające na realizacji serii Przedsięwzięć, z których każdy ma mniejsze znaczenie, jednak w całości – stanowią ważny element polityki rozwoju Rzeszowa. Z uwagi na to, że część ważnych Przedsięwzięć miejskich jest jeszcze w fazie wstępnego programowania, brak opisu przedsięwzięcia nie dyskredytował go na etapie analizy strategicznej.

ad. 4. i 5. Sposoby i źródła finansowania przedsięwzięcia oraz termin jego realizacji

Realizacja Strategii Rozwoju Rzeszowa do 2025 r. będzie wymagała zaangażowania środków budżetowych i pozabudżetowych. Dziesięcioletni okres realizacji Strategii obejmuje przedsięwzięcia i działania wykraczające poza aktualny okres programowania Unii Europejskiej (rozliczenie Przedsięwzięć do 2023 r.). Oznacza to, że Strategia powinna opierać się na źródłach wykraczających poza wykorzystanie środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014-2020. Wciąż niedocenianym źródłem finansowania zadań publicznych są instrumenty finansowe związane z partnerstwem publiczno-społecznym i publiczno-prywatnym. Ich znaczenie będzie rosło w miarę, jak dostęp do środków z EFSI będzie coraz trudniejszy. Wbrew powszechnym (w Polsce) opiniom, partnerstwa pozabudżetowe stanowią mogą istotne źródło finansowania rozwoju infrastruktury, a otwarcie się samorządów – w tym zapewne i rzeszowskiego – na taką formę zasilenia finansowego procesów realizacji Strategii, skłania do tego, by brak określenia źródeł finansowania nie dyskredytował przedsięwzięcia na etapie analizy strategicznej. Odnosi się to do Przedsięwzięć o znacznym wymiarze finansowym, realizowanych w 10-letnim horyzoncie czasowym, pozwalającym uzyskać oczekiwaną rentowność partnerom spoza sfery publicznej.

Wskazując potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć wskazywano:

- podmioty odpowiedzialne za pozyskanie finansowania (np. Budżet Miasta, Budżet Państwa), bez odniesienia się do ewentualnej potrzeby zaciągnięcia kredytu / emisji obligacji komunalnych,
- EFSI – ogólnie Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne (wszystkie fundusze w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (nie chodzi o Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych),
- PPS – partnerstwo publiczno-społeczne, lub PPP – partnerstwo publiczno-prywatne, nie wnikając w montaż finansowy poszczególnych Przedsięwzięć.

Autorzy mają świadomość, że zjawisko, określane w teorii zarządzania strategicznego jako tzw. „tarcie”¹, wpływa na trudności w określeniu – na poziomie analizy strategicznej – ścisłych ram czasowych, zwłaszcza w odniesieniu do dużych i złożonych Przedsięwzięć. Z tego względu brak określenia niektórych terminów realizacji przedsięwzięć i działań także nie dyskredytował przedsięwzięcia na etapie analizy strategicznej.

Nie zmienia to faktu, że określenie źródeł finansowania i terminów, w powiązaniu z systemem instytucjonalnym, organizacyjnym oraz zasadami monitoringu każdego z Przedsięwzięć, muszą być elementem obligatoryjnym programów, do których Przedsięwzięcia strategiczne będą w przyszłości włączane.

W sytuacjach, w których inicjatorzy poszczególnych przedsięwzięć i działań nie podawali informacji o celach, wielkości środków finansowych i terminach realizacji Przedsięwzięć, Autorzy nie uzupełniali tych informacji, z wyłączeniem sugestii o możliwych źródłach finansowania.

¹ Pojęcie wprowadzone przez jednego z prekursorów myślenia strategicznego w Europie – C. von Clausewitza. „Tarcie” – to występowanie zjawisk nieprzewidywanych, które pojawiają się w toku realizacji każdej strategii.

WYKAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ I DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU RZESZOWA DO 2025 R.

Przedsięwzięcia Strategiczne dla celu: C.1. Inteligentne Miasto – Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury

Tabela 1. Przedsięwzięcia Strategiczne dla rozwoju Rzeszowa ustalone w związku z Celem Strategicznym C.1. Inteligentne Miasto – Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury²

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
1	Zapewnienie Miastu terenów dla dalszego rozwoju funkcji metropolitalnych	<p>1.1. <i>Kontynuacja poszerzania granic Miasta</i></p> <p>1.2. Budowa istotnych dla domykania układu komunikacyjnego ulic miejskich oraz udostępniania nowych terenów rozwojowych, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa ważnej ulicy zbiorczej północ-południe mającej połączyć ul. Anny German z ul. 9 Dywizji Piechoty, - budowa ważnej ulicy zbiorczej zachód-wschód mającej połączyć ul. Bohaterów 10 Sudeckiej Dywizji Piechoty z ul. Lwowską, 			<p>1.1: Budżet Miasta</p> <p>1.2: Budżet Miasta.</p>	<p>1.1: 2015-2025</p> <p>1.1: 2015-2025</p>

² Przedsięwzięcia proponowane przez autorów Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa zapisano kursywą.

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		<ul style="list-style-type: none"> - budowa ważnej ulicy lokalnej wzdłuż Wisłoka mającej połączyć ul. Kopisto (Most Zamkowy) z ul. Wierzbową (Most Narutowicza), która poprawi dostępność komunikacyjną prawobrzeżnego Śródmieścia, - budowa ważnej ulicy lokalnej mającej połączyć ul. Langiewicza z ul. ks. Sondeja, która przebiegając przez obecne tereny kolejowe, odciąży ulice Śródmieścia, - budowa ważnej ulicy zbiorczej mającej połączyć ul. Podkarpacką z ul. Chmaja (z wiaduktem nad al. Batalionów Chłopskich), umożliwiającą budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego w oparciu o przystanek kolejowy Rzeszów Osiedle, - budowa ważnej ulicy zbiorczej mającej połączyć ul. Żółkiewskiego z ul. Głowackiego, z budową nowego wiaduktu kolejowego i rozbudową ul. Styki. 				
2	Lokalizacja – w skali ROF – stref zwiększonej aktywności gospodarczej	2.1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Rzeszów-Dworzysko: sieć wodociągowa + pompownia + zbiorniki wody oraz sieć kanalizacji sanitarnej + sieć kanalizacji deszczowej wraz ze zbiornikami	2.1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych w związku z realizacją Strefy Aktywności Gospodarczej Rzeszów-Dworzysko	2.1: 51,3	2.1: Środki MPWiK Sp. z o.o., Fundusz Spójności.	2.1: 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		<p>retencyjnymi</p> <p>2.2. Uzbrojenie terenu pod inwestycje, w tym drobną przedsiębiorczość</p> <p>2.3. Budowa dróg udostępniających tereny inwestycyjne w strefach aktywności gospodarczej: Dworzysko, w rejonie ul. Ciepłowniczej (wraz z uzupełnieniem infrastruktury technicznej), w rejonie ul. Przemysłowej (wraz z uzupełnieniem infrastruktury technicznej).</p> <p>2.4. Budowa bocznic kolejowej do Strefy Aktywności Gospodarczej Rzeszów-Dworzysko w przypadku zainteresowania inwestorów)</p> <p>2.5. Podjęcie działań lobbingowych na rzecz powiększenia Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec o pozostałe tereny w sąsiedztwie Podstref Dworzysko i Ciepłownicza oraz utworzenia nowej podstrefy przy ul. Przemysłowej</p>	<p>2.2. Stworzenie nowego miejsca do prowadzenia działalności handlowej.</p> <p>2.4. Połączenie dużej strefy przemysłowo-logistycznej z linią kolejową nr 91, a pośrednio z liniami nr 106 i 71 (w tym z proponowaną bocznicą do MPL Rzeszów-Jasionka).</p>	2.2: 3,7	<p>2.2: Budżet Miasta, EFSI, PPP</p> <p>2.3: Budżet Miasta</p> <p>2.4: Budżet Miasta</p> <p>2.5: Budżet Miasta</p>	<p>2.2: 2009-2017</p> <p>2.3: 2015-2025</p> <p>2.4: 2015-2025</p> <p>2.5: 2015-2025</p>
3	Skoordynowana polityka przestrzenna w skali ROF	<i>3.1. Współpraca ze Stowarzyszeniem Rzeszowski Obszar Funkcjonalny w sferze koordynacji polityki przestrzennej</i>			<i>3.1: Budżet Miasta</i>	<i>3.1: 2015-2025</i>
4	Polityka przestrzenna uwzględniająca potrzeby sektorów BPO/SSC/ITO	<i>4.1. Realizacja zadań własnych miasta w sferze gospodarki przestrzennej</i>			<i>4.1: Budżet Miasta</i>	<i>4.1: 2015-2025</i>
5	Lokalizacja centrum logistyczno-dystrybucyjnego (tranzytowe poło-	<i>5.1. Realizacja zadań własnych miasta w sferze gospodarki prze-</i>			<i>5.1: Budżet Miasta</i>	<i>5.1: 2015-2025</i>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
	żenie Miasta i bliskość portu lotniczego)	<i>strzennej</i>				
6	Zasób gruntów dla celów rozwojowych, jako element programu aktywizacji działalności	<i>6.1. Realizacja zadań własnych miasta w sferze gospodarki przestrzennej</i>			<i>6.1: Budżet Miasta</i>	<i>6.1: 2015-2025</i>
7	Rozwinięte i nowoczesne zaplecze badawcze i infrastruktura dydaktyczna uczelni	<i>7.1. Współpraca samorządu z uczelniami Rzeszowa</i>			<i>7.1: Budżet Miasta</i>	<i>7.1: 2015-2025</i>
8	Rozwinięte i dostosowane do rynku pracy szkolnictwo, w tym – zawodowe	8.1. Poprawa infrastruktury oświatowo-dydaktycznej w Rzeszowie na obszarze całego miasta w tym m.in.: Przedszkola na os. Zawisza, SP nr 10, zespołów oświatowych na osiedlach: Drabinianka, Wilkowyja, Staromieście Ogrody, żłobka na os. Drabinianka, Zespołu Szkół Kształcenia Ustawicznego, Zespołu Szkół Muzycznych Nr 1, Poprawy warunków kształcenia uczniów SP nr 9 w Rzeszowie w celu wsparcia kluczowych umiejętności, Poprawy jakości i warunków kształcenia zawodowego w Zespole Szkół Technicznych w Rzeszowie. 8.2. Realizacja kompleksowych zadań w zakresie szkolnictwa zawodowego w celu dostosowania do rynku pracy	8.1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej miasta Rzeszowa 8.2. Podniesienie jakości kształcenia zawodowego	8.1: 98,2 8.2: 6,0	8.1: Budżet Miasta, EFSI 8.2: Budżet Miasta, EFSI	8.1: 2008-2021 8.2: 2015-2018
9	Atrakcyjne dla mieszkańców i przyjezdnych tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, sportowe i turystyczne	9.1. Rewitalizacja terenów leśnych Dębina w dzielnicy Załęże z funkcją edukacji przyrodniczo-ekologicznej. 9.2. Urządzenie (budowa) pola	9.1. Poprawa jakości terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, połączona z rozwojem funkcji dydaktycznej. 9.2. Rozwój funkcji recepcyjnych		9.1: Budżet Miasta, krajowe progr. oper. 9.2. Budżet	9.1: 2015-2025 9.2: 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		<p>kempingowego nad zalewem</p> <p>9.3. Rekreacyjno-sportowe zagospodarowanie akwenów i terenów przybrzeżnych Zalewu Rzeszowskiego i Jeziora Źwirownia - kontynuacja dotychczasowych działań.</p> <p>9.4. Rekreacyjno-sportowe zagospodarowanie terenów przybrzeżnych Wisłoka i Strugu - kontynuacja działań oraz tam gdzie to możliwe i uzasadnione dolin ich dopływów.</p> <p>9.5. Rozbudowa systemu ścieżek/tras rowerowych obejmujących całe miasto, zintegrowanych z innymi podsystemami komunikacji w mieście oraz z gminami sąsiednimi.</p> <p>9.6. Budowa kładek pieszo-rowerowych, poprawiających m.in. dostępność terenów rekreacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przez Wisłok mającej połączyć ulice Długosza i Podwisłocze, - przez Zalew mającej połączyć ulice Żeglarską i Grabskiego (ewentualnie przeprawa mosto- 	<p>miasta wobec objazdowego ruchu turystycznego.</p> <p>9.3. Zagospodarowanie terenów szczególnych dla wypoczynku i rekreacji Rzeszowian. Ochrona przed zabudową. Ochrona walorów krajobrazowych. Dolina Wisłoka wraz z Zalewem stanowić ma oś kompozycyjną w rozwoju Rzeszowa. Jezioro Źwirownia i jego otoczenie oraz Zalew i jego otoczenie wymagają dalszego kompleksowego zagospodarowania.</p> <p>9.4. Zagospodarowanie terenów szczególnych dla wypoczynku i rekreacji Rzeszowian. Ochrona przed zabudową, ochrona walorów krajobrazowych. Dolina Wisłoka stanowić ma oś kompozycyjną w rozwoju Rzeszowa.</p> <p>9.5. Kontynuacja dotychczasowych działań. Scalanie istniejących odcinków w zintegrowaną sieć. Ponadto poszerzanie i podnoszenie standardu ścieżek/tras istniejących.</p> <p>9.6. Uzasadnienie: lepsze udostępnienie nadrzecznych terenów rekreacyjnych oraz terenów rekreacyjnych w Śródmieściu. Kładki wskazane również w szerszym kontekście poprawy powiązań komunikacyjnych i ograniczania ruchu drogowego.</p>		<p>miasta</p> <p>9.3. Budżet miasta</p> <p>9.4. Budżet miasta</p> <p>9.5. Budżet miasta</p> <p>9.6. Budżet miasta</p>	<p>9.3: 2015-2025</p> <p>9.4: 2015-2025</p> <p>9.5: 2015-2025</p> <p>9.6: 2015-2025</p>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		wa), - nad linią kolejową oraz ulicami ks.Sondeja i Wyspiańskiego, w ciągu ulic Pułaskiego - Chełmońskiego, z ewentualną możliwością obsługi peronu dworca kolejowego Rzeszów Staroniwa				
10	Samorząd Miasta, jako źródło innowacyjnych i kreatywnych koncepcji rozwojowych	10.1. Realizacja zadań własnych miasta w duchu art. 6 Ustawy o samorządzie gminnym	10.1. Art. 6. Ust. 1. Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.		10.1: Budżet Miasta, EFSI, PPP	
11	Współpraca w ramach ROF krokiem ku wzmocnieniu funkcji metropolitalnych Miasta	11.1. Współpraca ze Stowarzyszeniem Rzeszowski Obszar Metropolitalny w sferze koordynacji polityki subregionalnej			11.1: Budżet Miasta, EFSI	11.1: 2015-2025
12	Aktywne współdziałanie w ramach tworzenia platform współpracy biznes-nauka-administracja	12.1. „1, 2, 3 Rzeszów – nauka, praca, życie” 12.2. Rzeszów Convention Bureau 12.3. Lobbing na rzecz tworzenia i wsparcie powstawania w Rzeszowie placówek dyplomatycznych państw (konsulatów generalnych, konsulatów, konsulatów honorowych).	12.1. Promocja kształcenia „na zamówienie”. Wspieranie współpracy pomiędzy uczelniami a biznesem w celu wzmacniania najważniejszych kwalifikacji i kompetencji poszukiwanych na rynku pracy. 12.2. Budowa platformy współpracy na rzecz promocji biznesowej i gospodarczej Rzeszowa z zaangażowaniem podmiotów prywatnych. 12.3. utworzenie placówek konsularnych celem lepszego wzajemnego międzynarodowego wsparcia m.in. przedsiębiorczości, działalności klastrowej, nauki i badań, wymiany studenckiej i młodzieżowej, turystyki i kultury.		12.1: Budżet Miasta, EFSI 12.2: Budżet Miasta 12.3: Budżet Miasta	12.1: 2015-2025 12.2: 2015-2025 12.3: 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
			Preferencja w lobbingu: państwa sąsiadujące z Podkarpaciem, państwa południowo-wschodniej Europy dla których Podkarpacie jest „bramą” do Polski, państwa położone na trasie korytarza Via Carpatia.			
13	Polityka wspierania rozwoju ośrodka akademickiego	13.1. Współpraca samorządu z uczelniami Rzeszowa			13.1: Budżet Miasta	13.1: 2015-2025
14	Utrzymanie w Rzeszowie prestiżowych podmiotów gospodarczych, szczególnie związanych z przemysłem lotniczym i wysokimi technologiami	14.1. ClusterCOOP – kontynuacja	14.1. Wspieranie efektywnej współpracy transnarodowej pomiędzy klastrami w krajach Europy Środkowej		14.1: Budżet Miasta	14.1: 2015-2025
15	Współpraca transgraniczna wykorzystująca środki europejskie	15.1. Współpraca międzynarodowa Miasta z zagranicznymi ośrodkami sąsiedzkimi			15.1: Budżet Miasta	15.1: 2015-2025
16	Platforma integrująca rzeszowskie środowiska kulturalno-artystyczne i lokalnych twórców	16.1. Rzeszowskie Centrum Sztuki Współczesnej - utworzone poprzez rewitalizację i adaptację dawnego magazynu wojskowego w pobliżu ul. Reformackiej	16.1. Stworzenie miejsca pełniącego funkcję edukacyjno-kulturalną	16.1: 12,0	16.1: Budżet Miasta, PPS	16.1: 2015-2018
17	Wizerunek Rzeszowa jako „inteligentnego miasta”, które cechują innowacyjne zarządzanie, innowacyjne technologie, innowacyjna nauka i technika, innowacyjny przemysł i architektura, innowacyjna kultura i sztuka.	17.1. AmbasadoreS 17.2. „InnowatoRES”	17.1. Zaangażowanie wyróżniających się przedstawicieli miasta z kraju i za granicy oraz instytucji do partnerskiej współpracy celem budowy wizerunku miasta „Rzeszów – stolica innowacji” i jego promocji w kraju i w świecie. 17.2. Stworzenie konkursu i programu promocji innowacji.		17.1: Budżet Miasta 17.2: Budżet Miasta	17.1: 2015-2025 17.2: 2015-2025
18	Wysoka rozpoznawalność miasta na arenie międzynarodowej,	18.1. RESDays w Miastach Partnerskich	18.1. Międzynarodowa promocja Rzeszowa przy wykorzystaniu		18.1: Budżet Miasta	18.1: 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
	zwłaszcza jako atrakcyjnego partnera do współpracy międzynarodowej oraz lokowania inwestycji		miast partnerskich i budowa za granicą wizerunku miasta jako miejsca innowacyjnego, otwartego na współpracę międzynarodową, posiadającego wyróżniający się na arenie międzynarodowej kapitał społeczny, kulturalny, historyczny			
19	Promocja rozwoju firm z sektora BPO/SSC/ITO	19.1. Bieżąca działalność Miasta w sferze promocji gospodarczej			19.1: Budżet Miasta	19.1: 2015-2025
20	Rzeszów miastem gościnnym, przyjaznym turystom i odwiedzającym	20.1. Działalność miasta w sferze promocji i informacji turystycznej	20.1. Krajowa i zagraniczna promocja miasta obejmująca różne formy turystyki (w tym działalność Rzeszów Convention Bureau), poprawa oznakowania turystycznego i komunikacyjnego miasta oraz rozwój sieci punktów informacji turystycznej i kulturalnej		20.1: Budżet Miasta, PPP, RPO WP	20.1: 2015-2025

Źródło: opracowanie własne

Przedsięwzięcia Strategiczne dla celu: C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane – Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego

Tabela 2. Przedsięwzięcia Strategiczne dla rozwoju Rzeszowa ustalone w związku z Celem Strategicznym C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane – Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego³

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
1	Sprawny i dostosowany do struktury przestrzennej miasta system placówek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne	1.1. Koordynacja działania służb miejskich (powiatowych i gminnych) oraz Policji Państwowej			1.1: Budżet Miasta	1.1: 2015-2025
2	Wyliminowanie obszarów uznawanych za kryzysowe w kontekście potrzeb rewitalizacji obszarów miejskich	2.1. Rewitalizacja istniejących obiektów gminnych oraz ich adaptacja na cele społeczne i kulturalne, a także dla potrzeb utworzenia mieszkań socjalnych 2.2. Rewitalizacja terenów gminnych na obszarze Śródmieścia, Osiedla Dąbrowskiego i Osiedla gen. W. Andersa. 2.3. Rewitalizacja osiedla Staromieście i Tysiąclecia. 2.4. Kompleksowa rewitalizacja na	2.1. Wspomaganie wszechstronnego rozwoju intelektualnego oraz rozwijanie postaw i zachowań społecznych, kształtowanie poczucia własnej tożsamości i poszanowania dziedzictwa kulturowego, a także zapobieganie bezdomności i wykluczeniu społecznemu na terenie Rzeszowa. 2.2. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie przyjaznych miejsc służących integracji i aktywizacji, w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych. 2.4. Rewitalizacja podwórek oraz przestrzeni międzyblo-	2.1: 17,5 2.2: 23,1 2.4: 30,0	2.1: Budżet Miasta, PPP 2.2: Budżet Miasta, PPP 2.3: Budżet Miasta, PPP 2.4. Budżet	2.1: 2016-2020 2.2: 2016-2020 2.2: 2016-2020 2.4: 2016-2020

³ Przedsięwzięcia proponowane przez autorów Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa zapisano kursywą.

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		terenie ROF. Działania rewitalizacyjne służące poprawie warunków jakości życia mieszkańców obszarów zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym na Os. Gen. W. Andersa i Śródmieściu Rzeszowa 2.5. Rewitalizacja terenów kolejowych w Rzeszowie oraz ich adaptacja na nowoczesne centrum industrialne o funkcjach kulturalnych, naukowych i edukacyjnych	kowych. - modernizacja budynku MOPS przy ul Skubisza - Rewitalizacja oświetlenia na osiedlu Andersa: - Poprawa infrastruktury drogowej na terenie os. Gen. Andersa - likwidacja barier architektonicznych na os. Andresa - porządkowanie kanalizacji deszczowej na terenie os. Andersa - Rewitalizacja podwórek oraz przestrzeni międzyblokowych na obszarze Śródmieścia 2.5. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie obiektów służących integracji i aktywizacji, w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych		Miasta, RPO WP 2.5: Budżet Miasta	2.5: 2015-2025
3	Rzeszów, jako atrakcyjne miejsce zamieszkania dla młodych profesjonalistów (tzw. klasy kreatywnej), dzięki polityce mieszkaniowej Miasta i zapleczu rekreacyjnemu	3.1. Przebudowa basenów sportowo-rekreacyjnych Rzeszowskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji 3.2. Przebudowa stadionu miejskiego w Rzeszowie - etap II + Rozbudowa Regionalnego Centrum Sportowo - Widowiskowego "Podpromie" 3.3. Budowa euroboiska w Rzeszowie + Budowa aquaparku w Rzeszowie w wersji kryto-otwartej 3.4. Budowa sztucznego krytego lodo-	3.1. Poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej Miasta Rzeszowa 3.2. Poprawa infrastruktury sportowej miasta Rzeszowa 3.3. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej miasta Rzeszowa 3.4. istnieje realne zagrożenie	3.1: 25,0 3.2: 130,0 3.3: 35,8	3.1-3: Budżet Miasta, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej (programy Ministra Sportu i Turystyki), PPS, PPP 3.4: Budżet	3.1: 2015-2018 3.2: 2015-2019 3.3: 2008-2022 3.4: 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		<p>wiska o parametrach hokejowych</p> <p>3.5. Budowa Innowacyjnego Parku Nauki i Rekreacji z elementami ogrodu zoologicznego na Osiedlu Zalesie w Rzeszowie wraz z budową drogi komunikującej z ul. Sikorskiego</p>	likwidacją istniejącego sztucznego odkrytego lodowiska przy ul. Wyspiańskiego, jako prawdopodobny skutek budowy w tym miejscu kompleksu komercyjnego Resovia Park		<p>Miasta, PPS, PPP</p> <p>3.5: Budżet Miasta, EFSI, PPS, PPP</p>	3.5. 2015-2015
4	Rozwój mieszkalnictwa komunalnego	4.1. Tworzenie miejskiego zasobu mieszkań komunalnych na wynajem			4.1: Budżet Miasta, EFSI, PPS, PPP	4.1: 2015-2025
5	Systemy wsparcia służące możliwości łączenia życia zawodowego z rodzinnym	5.1. Stworzenie systemu wsparcia organizacyjnego dla pracujących i wielodzietnych rodzin			5.1: Budżet Miasta,	5.1: 2015-2025
6	System aktywnych form poprawy sytuacji na rynku pracy (szczególnie wobec absolwentów szkół wyższych)	6.1. STARTuj z Rzeszowem	6.1. Wsparcie absolwentów lokalnych uczelni, którzy mają pomysł na własny biznes oparty na innowacyjnej idei.		6.1: Budżet Miasta	6.1: 2015-2025
7	Dobra dostępność do usług i opieki zdrowotnej, m.in. w szpitalach oraz na rzecz osób starszych	<p>7.1. Poprawa jakości i dostępności usług medycznych w Szpitalu Miejskim w Rzeszowie poprzez inwestycję w infrastrukturę ochrony zdrowia i zakup wysokospecjalistycznej aparatury medycznej</p> <p>7.2. Rozbudowa Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego</p>	<p>7.1. Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Rzeszowa i infrastruktury publicznej poprzez realizację 3 zadań m.in. dot. Zakładu Wodolecznictwa, modernizacji bloku operacyjnego oraz trzech specjalistycznych oddziałów ZOZ Nr1.</p> <p>7.2. Celem przedsięwzięcia jest dostosowanie opieki zdrowotnej do potrzeb szybko</p>	<p>7.1: 20,6</p> <p>7.2: 1,3</p>	<p>7.1: Budżet Miasta, EFSI</p> <p>7.2: Budżet Miasta</p>	<p>7.1: 2015-2022</p> <p>7.2: 2018-2022</p>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
			rosnącej populacji osób przewlekle chorych, niesamodzielnych oraz osób starszych.			
8	Sprawny system wsparcia osób z grup nieuprzywilejowanych	8.1. Poprawa jakości i zakresu usług świadczonych w instytucjach pomocy społecznej na terenie miasta Rzeszowa: Ośrodek Wsparcia przy ul. Litewskiej, Pogotowie Opiekuńcze, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze 8.2. Poprawa jakości i zakresu usług świadczonych w DPS-ach: ul. Powstańców Śląskich 4, ul. Powstańców Styczniowych 37, ul. Załęska 7a, ul. Sucharskiego 1, Adaptacja budynku przy ul. Marszałkowskiej 24 8.3. Poprawa jakości i zakresu usług społecznych poprzez tworzenie na terenie miasta Rzeszowa ośrodków wsparcia dla osób starszych	8.1-3. Poprawa infrastruktury pomocy społecznej	8.1: 19,4 8.3: 1,4	8.1-3: Budżet Miasta	8.1-3: 2015-2020
9	Poprawa bezpieczeństwa w Mieście – likwidacja zagrożeń naturalnych	9.1. Likwidacja zagrożeń osuwiskami na terenie Gminy Miasto Rzeszów 9.2. Budowa i modernizacja zabezpieczeń przeciwpowodziowych	9.1. Zabezpieczenie terenów przed osuwiskami 9.2. Ochrona przeciwpowodziowa terenów zalewowych Wisłoka	9.1: 3,0	9.1: Budżet Miasta, NFOŚiGW 9.2: Budżet Miasta, POIiŚ, RPO WP	9.1: 2013-2016 9.2: 2015-2025
10	Wykorzystanie sieci społecznościowych do wsparcia grup społecznie marginalizowanych (m.in. osób niepełnosprawnych) i poprawy bezpieczeństwa w mieście	10.1. Opracowanie przez samorząd Rzeszowa aplikacji internetowych, kompatybilnych z sieciami społecznościowymi 10.2. Coroczne kampanie informacyjne finansowane przez samorząd Miasta			10.1-2: Budżet Miasta	10.1-2: 2015-2025
11	Wspieranie działań na rzecz utrzymania regionalnej i lokalnej tożsamości oraz kultury	11.1. Działania Miasta w sferze promocji kultury i tożsamości regionalnej i lokalnej			11.1: Budżet Miasta	11.1: 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		11.2. Kulturowo-rekreacyjne zagospodarowanie Kopca Konfederatów Barskich i jego otoczenia.	11.2. Zagospodarowanie terenów szczególnych dla Miasta i jego mieszkańców pod względem historyczno-kulturowym, w tym archeologicznym oraz krajobrazowym i wypoczynkowo-rekreacyjnym		11.2: Budżet Miasta	11.2: 2015-2025
12	Platforma współpracy organizacji społecznych	12.1. Działania Miasta w sferze współpracy z organizacjami pozarządowymi			12.1: Budżet Miasta	12.1: 2015-2025
13	Promocja modelu ekonomii społecznej, jako formy integracji społecznej	13.1. Działania promocyjne Miasta			13.1: Budżet Miasta, PPS, PPP	13.1: 2015-2025
14	Wizerunek Rzeszowa jako miejsca dynamicznego, twórczego, przedsiębiorczego, niezależnego i odważnego, które łączy ludzi z dużym potencjałem i pomysłowością w działaniu	14.1. Rewitalizacja i adaptacja Zamku Lubomirskich w Rzeszowie dla potrzeb utworzenia centrum kultury 14.2. Rewitalizacja (w części rekonstrukcja) i adaptacja dawnej kordegardy Pałacu Letniego Lubomirskich.” 14.3. Budowa Opery/Teatru Muzycznego (opracowanie koncepcji i przedsię-	14.2. Rewitalizacja (w części rekonstrukcja) i adaptacja istotnego zabytku Rzeszowa, pozostającego aktualnie w ruinie. Stworzenie kolejnej atrakcji turystycznej, powiązanej bezpośrednio historycznie, przestrzennie i kulturowo z zespołem rezydencjonalnym dawnych właścicieli Rzeszowa. Przedsięwzięcie dotyczące kordegardy rozszerzało będzie przedsięwzięcie nr 14.1 „Rewitalizacja i adaptacja Zamku Lubomirskich w Rzeszowie dla potrzeb utworzenia centrum kultury”. 14.3. Utworzenie obiektu kultury najwyższej. Rozsze-		14.1: Budżet Miasta, PPS 14.2 Budżet Miasta, PPS 14.3: Budżet Miasta	14.1: 2015-2025 14.2: 2015-2025 14.3: 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		<p>wzięcia, budowa gmachu, powołanie nowej instytucji kultury, zgromadzenie zespołu artystycznego).</p> <p>14.4. Lobbing na rzecz utworzenia w Rzeszowie Muzeum Narodowego Polskich Kresów Wschodnich</p>	<p>zenie wachlarza dostępnych usług kultury. Rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa. Podniesienie prestiżu miasta. Rzeszów, będąc miastem o aspiracjach metropolitalnych, jest jedynym polskim członkiem Unii Metropolii Polskich i Stowarzyszenia Eurocities nieposiadającym tego typu usługi kultury</p> <p>14.4. Rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa w dziedzinie kultury. Wykorzystanie trendu ostatnich lat jakim jest budowa wielkich ogólnopolskich tematycznych muzeów finansowanych z budżetu państwa, w największych miastach Polski. Muzeum poświęcone byłoby Kresom, które zostały włączone do Ukrainy, Białorusi i Litwy. Uniwersalny aspekt logistyczny: bliskość Kresów Wschodnich i ludności tam zamieszkującej (możliwość wybrania się do Rzeszowa na 1 dzień np. ze Lwowa i zachodniej Ukrainy), która jeżdżąc do Polski czy Europy Zachodniej Rzeszów mija po drodze. Duża liczba mieszkańców Rzeszowa i ich potomków również pochodzi z</p>		14.4: Budżet Miasta	14.4: 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
			Kresów Wschodnich			
15	Promocja nowych kierunków studiów odpowiadających zapotrzebowaniu na rynku pracy, zarówno w przypadku uczelni publicznych, jak i prywatnych	15.1. Działania promocyjne Miasta			15.1: Budżet Miasta, PPS, PPP	15.1: 2015-2025
16	Ugruntowane poczucie tożsamości z miastem	16.1. Działania Miasta w sferze promocji kultury i tożsamości regionalnej i lokalnej			16.1: Budżet Miasta	16.1: 2015-2025

Źródło: opracowanie własne

Przedsięwzięcia Strategiczne dla celu: C.3. Mobilność miejska i infrastruktura – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej

Tabela 3. Przedsięwzięcia Strategiczne dla rozwoju Rzeszowa ustalone w związku z Celem Strategicznym C.3. Mobilność miejska i infrastruktura – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej⁴

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
1	Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna Rzeszowa z Warszawy - realizacja bezpośredniego szybkiego połączenia kolejowego oraz lobbing na rzecz wprowadzenia do strategicznych i planistycznych dokumentów rządowych nowej drogi ekspresowej S9 relacji Rzeszów – Radom	1.1. Bezpośrednie szybkie połączenie kolejowe Rzeszowa z Warszawą			1.1: Budżet Państwa, EFSL, PPP	1.1: 2015-2025
		1.2. Prowadzenie akcji lobbingowej na rzecz nowej drogi ekspresowej S9 relacji Rzeszów – Radom o standardzie dwujezdniowym			1.2: Budżet Miasta	1.2: 2015-2025

⁴ Przedsięwzięcia proponowane przez autorów Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa zapisano kursywą.

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
2	Dobre skomunikowanie Rzeszowa z północą i południem Europy oraz z regionami Polski Wschodniej - lobbying na rzecz realizacji całej drogi ekspresowej S19 w standardzie dwujezdniowym oraz ujęcia w strategicznych i planistycznych dokumentach rządowych transeuropejskiego korytarza transportowego Via Carpatia – z uwzględnieniem wewnętrznej infrastruktury drogowej Miasta	<p>2.1. Budowa drogi od ul. Podkarpaciej do węzła S-19 Rzeszów Południe.</p> <p>2.2. Budowa drogi od ul. Podkarpaciej do ul. Sikorskiego wraz z mostem na rzece Wisłok</p> <p>2.3. Budowa drogi od ul. Lubelskiej do ul. Warszawskiej</p> <p>2.4. Budowa drogi od ul. Warszawskiej do ul. Krakowskiej</p> <p>2.5. . Budowa ulicy głównej przelotowej, mającej połączyć planowaną drogę pomiędzy ul. Warszawską i Krakowską z ul. Okulickiego</p>	<p>2.1. Rozwój drogowej sieci transportowej wzmacniającej zewnętrzną dostępność komunikacyjną Rzeszowa oraz środków subregionalnych w wymiarze krajowym i międzynarodowym</p> <p>2.2. Połączenie drogi ekspresowej S19 z południową częścią miasta Rzeszowa z pominięciem centrum miasta, poprawa dostępności komunikacyjnej terenów przyległych, poprawa bezpieczeństwa ruchu komunikacyjnego i bezpieczeństwa pieszych</p> <p>2.3-4. Kontynuacja budowy układu komunikacyjnego łączącego wschodnie i zachodnie tereny Rzeszowa, wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu</p> <p>2.5. Połączenie przestrzenno-komunikacyjne przyszłej obwodnicy północnej z obecnym układem tranzytowych ulic głównych. Inwestycja nie do przecenienia w domykanie układu komunikacyjnego Rzeszowa</p>	<p>2.1: 163,8</p> <p>2.2: 444,0</p> <p>2.3: 35,0</p> <p>2.4: 144,4</p>	<p>2.1: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>2.2: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>2.3-4: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>2.5 Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p>	<p>2.1: 2014-2017</p> <p>2.2: 2016-2020</p> <p>2.3-4: 2016-2019</p> <p>2.5: 2016-2025</p>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		<p>2.6. Podjęcie działań mających na celu zmianę przez GDDKiA nazw węzłów na drodze ekspresowej S19 na nazwy korzystne dla Rzeszowa. Proponujemy docelową zmianę nazw węzłów (lub nadanie nazw węzłom) na drodze ekspresowej S19 w MOF Rzeszów (kolejno od północy):</p> <ul style="list-style-type: none"> - węzeł Stobierna, - węzeł „Jasionka” -> zmiana na Rzeszów Lotnisko, - węzły Rzeszów Wschód, Rzeszów Północ, Rzeszów Zachód - bez zmian, nazewnictwo prawidłowe, - węzeł „Świlcza” -> zmiana na Rzeszów Dworzysko, - węzeł „Kielanówka” -> zmiana na Rzeszów Południe (zmiana mamy nadzieję już zaakceptowana przez GDDKiA), - węzeł Boguchwała, - węzeł „Babica” -> zmiana na Czudec. <p>2.7. Lobbing na rzecz idei utworzenia kolejowej Magistrali Wschodniej (Rail Carpatii) wzdłuż regionów Polski Wschodniej (wg Dokumentu Implementacyjnego do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 z perspektywą do 2030).</p>	<p>2.6. Na drodze ekspresowej S19 występują niewłaściwe nazwy istniejących i planowanych węzłów. Należy zastosować nazwy proponowane przez Miasto Rzeszów. Zaproponowane przez Rzeszów nazwy są właściwe i zgodne z ogólnopolskimi zasadami nazewnictwa węzłów, stosowanymi przez GDDKiA w innych regionach Kraju. Aspekt orientacyjno-komunikacyjny: nazwy węzłów muszą ułatwiać trafienie do głównego celu dla większości korzystających zjeżdżających w danym węźle (a więc nie będzie to Świlcza czy Babica). Aspekt przestrzenny: nazwa powinna być marketingowa/prestiżowa (w sensie marketingu przestrzeni). Administracyjne położenie węzła na obszarze danego sołectwa w tym kontekście nie ma żadnego znaczenia.</p> <p>2.7. Skomunikowanie kolejowe po raz pierwszy w historii wschodnich regionów Polski i ich stolic. Umożliwienie wprowadzenia bezpośrednich połączeń kolejowych.</p>		<p>2.6: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>2.7: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p>	<p>2.6: 2015-2025</p> <p>2.7: 2015-2025</p>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
3	Dobre skomunikowanie drogowe Rzeszowa z południowo-wschodnią częścią ROF-u i południowo-wschodnią częścią województwa	<p>3.1 Rozbudowa DW Nr 878</p> <p>3.2. Rozbudowa ul. Podkarpackiej</p> <p>3.3. Rozbudowa ulicy Jana Pawła II</p> <p>3.4. Lobbing na rzecz budowy południowej obwodnicy miejscowości Kielnarowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 878</p> <p>3.5. Lobbing na rzecz przedłużenia (ustanowienia) drogi krajowej nr 97 z Rzeszowa do Krościenka przez Tyczyn i Dynów, a jednocześnie lobbing na rzecz wykreowania wariantowego, uzupełniającego południowo-wschodniego odgałęzienia III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Via Regia relacji Rzeszów - Krościenko - Kiszyniów - Odessa i docelowe wpisanie całej trasy do sieci TEN-T</p>	<p>3.1. Wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu</p> <p>3.2. Wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu</p> <p>3.3. Poprawa warunków komunikacyjnych wszystkich uczestników ruchu w szczególności rowerzystów i pieszych, zwiększenie nośności i przepustowości zmodernizowanego odcinka, podniesienie parametrów technicznych i eksploatacyjnych drogi</p> <p>3.4. Likwidacja tzw. wąskiego gardła przy wylocie Rzeszowa, w miejscu bardzo krętej drogi przechodzącej przez Kielnarową</p> <p>3.5. propozycja podniesienia kategorii na drogę krajową i docelowo po rozbudowach na klasę GP na ciągu drogi wojewódzkiej nr 878 oraz dróg kontynuujących wojewódzkich i powiatowych wraz z budową nowych fragmentów dróg na relacji Rzeszów - Krościenko. Proponowany przebieg kontynuacji drogi krajowej nr 97 w Polsce: Rzeszów - Tyczyn - Hyżne - Dynów - Wara - Bodnarów - Lipa - Malawa - Leszczawa Dolna i Górna - Wojtkowa - Krościenko (przejście graniczne).</p>	<p>3.1: 66,0</p> <p>3.2: 39,0</p> <p>3.3: 40,0</p>	<p>3.1: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>3.2: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>3.3: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>3.4: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>3.5: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p>	<p>3.1: 2015-2018</p> <p>3.2: 2014-2020</p> <p>3.3: 2013-2022</p> <p>3.4: 2015-2025</p> <p>3.5: 2015-2025</p>
Aleksander Noworól Konsulring						25

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
			<p>Aby móc lobbować w sprawie wpisania do sieci TEN-T po swojej stronie (polskiej) zapewnić należy kategorię drogi krajowej i klasę drogi GP.</p> <p>Propozycja kontynuacji poza granicami kraju przez południowo-zachodnią Ukrainę, Mołdawię do południowej Ukrainy (konieczne porozumienie z partnerami z zagranicy): Krościenko - Sambor - Drohobycz - Stryj - Kałusz - Ivano-Frankiwnsk - Kołomyja - Czerniowce - Edinet - Bielce - Kiszyniów - Tighina - Tyraspol - Odessa (port).</p> <p>Przedmiotowe przedsięwzięcie byłoby ponadto stworzeniem alternatywnej drogi z Rzeszowa i z głębi kraju w Bieszczady (omijającej nieprzepustowe odcinki dk nr 19 Rzeszów - Babica i dk nr 84 Sanok - Lesko na których następuje kumulacja potoków ruchu z kilku dróg).</p> <p>Podniesienie jakości dojazdu z Rzeszowa i autostrady A4 (III PKT) do Krościenka. Aktywizacja kontaktów gospodarczych, turystycznych, kulturalnych, naukowych Rzeszów / Podkarpacie / Polska / UE z południowo-wschodnią Ukrainą i Mołdawią.</p>			

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		3.6. Lobbing na rzecz budowy przez PKP PLK łącznicy kolejowej (nowej krótkiej linii kolejowej) relacji Przybówka - Krosno Turaszówka, pomiędzy liniami nr 106 (Rzeszów - Jasło) i 108 (Jasło - Zagórz).	3.6. Budowa łącznicy kolejowej znacznie skracającej odległość, czas przejazdu i obniżającej koszty, a podnoszącej rentowność na trasie z Rzeszowa i z głębi kraju do Krosna, Sanoka, w Bieszczady i na Słowację. Budowa łącznicy znajduje się w planach PKP PLK.		3.6: Budżet Miasta / Województwa, EFSI	3.6: 2015-2025
		3.7. Budowa i rozbudowa dróg łączących Miasto Rzeszów z gminami ościennymi	3.7. Wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej regionu.	3.7: 85,0	3.7: Budżet Miasta / Województwa, EFSI	3.7: 2016-2019

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
4	<p>Zintegrowane systemy zrównoważonego transportu zbiorowego w skali ROF, wykorzystujące intermodalne węzły, powiązane z transportem rowerowym (P&R, B&R, K&R⁵) oraz alternatywne formy kołowego i szynowego transportu publicznego, a w tym –</p> <ul style="list-style-type: none"> Rzeszowskie Centrum Komunikacyjne jako zintegrowany intermodalny węzeł przesiadkowy dla wszystkich rodzajów komunikacji zbiorowej Rzeszowska Kolej Aglomeracyjna wraz z linią kolejową do terminalu pasażerskiego na lotnisku 	<p>4.1. Kompleksowa przebudowa Dworca Komunikacji Lokalnej pod Wiaduktem Śląskim, jako uzupełnienie idei RCK.</p> <p>4.2. Rozwój i rozbudowa systemu transportu publicznego w Rzeszowie</p> <p>4.3. Integracja różnych form publicznego transportu zbiorowego w Rzeszowie</p> <p>4.4. Utworzenie sieci Rzeszowskiej Kolei Aglomeracyjnej wraz z budową nowych przystanków na obszarze Rzeszowa i poza nim. Integracja istniejących i nowych przystanków z innymi środkami transportu zbiorowego i z transportem indywidualnym</p> <p>4.5. Wymiana autobusów i poszerzenie oferty przewozowej z rozbudową infrastruktury przystankowej</p> <p>4.6. Lobbying na rzecz podjęcia przez PKP PLK kompleksowej modernizacji węzła kolejowego Rzeszów na odcinku pomiędzy stacją Rzeszów Zachodni, a mostem kolejowym na Wisłoku (wraz z budową koniecznych bezkolizyjnych skrzyżowań z ruchem drogowym i pieszym oraz budową nowej stacji pasażerskiej i dworca Rzeszów Zachodni).</p>	<p>4.1. Istniejący dworzec o substandardowych rozwiązaniach. Realizacja przebudowy wg zwycięskiej Koncepcji w konkursie urbanistyczno-architektonicznym</p> <p>4.2-5. Efektywne zarządzanie jakością publicznego transportu pasażerskiego w ramach lokalnego transportu zbiorowego oraz procesami ruchu w systemie transportowym miasta, a poprzez sterowanie procesami integracji gałęzi transportu oraz mobilności systemu poprawa warunków życia mieszkańców i standardów podróży osób przemieszczających przez obszar Gminy Miasta Rzeszowa</p> <p>4.6. Modernizacja przedmiotowego odcinka będzie uzupełnieniem modernizacji i rewitalizacji magistrali kolejowej nr E-30. W opinii kolejarzy węzła rzeszowskiego jest ona niezbędna. Nie została dotychczas jednak ujęta w aktualnie realizowanych przedsięwzięciach przebudowy linii E-30 (realizowana jest modernizacja do prędkości 160 km/h odcinka Kraków - Rzeszów Zachodni oraz rewitalizacja do prędkości 120 km/h odcinka od mostu na Wisłoku w Rzeszowie do Medyki).</p>	<p>4.2-5: 249,0</p>	<p>4.1. Budżet Miasta / Województwa, EFSI, PPS, PPP</p> <p>4.2-5: Budżet Miasta / Województwa, EFSI, PPS, PPP</p> <p>4.6. Budżet Miasta</p>	<p>4.1: 2015-2025</p> <p>4.2-5: 2015-2025</p> <p>4.6. 2015-2025</p>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		4.7. Realizacja idei RCK poprzez modernizację i rozbudowę zespołu stacyjno-dworcowego Rzeszów Główny - budowa wysokich i zadaszonych w całości peronów, budowa/rozbudowa przejść podziemnych/nadziemnych, przywrócenie historycznej architektury gmachowi dworca kolejowego, budowa nowego głównego dworca autobusowego wraz z nowym/rozbudowanym placem manewrowym, budowa parkingów, wprowadzenie usług komercyjnych i publicznych, generalna poprawa dostępności komunikacyjnej drogowej. 4.8. Budowa nadziemnej kolejki Monorail na obszarze Rzeszowa.	4.7. Realizacja wg wybranej Koncepcji urbanistyczno-architektonicznej 4.8. Wskazane jest precyzyjne, niepozostawiające wątpliwości rozdzielenie przedsięwzięć na Rzeszowską Kolej Aglomeracyjną oraz na kolejkę Monorail.		4.7: Budżet Miasta / Województwa, EFSI, PPS, PPP 4.8: Budżet Miasta / Województwa, EFSI, PPS, PPP	4.7: 2015-2025 4.8: 2015-2025

⁵ P&R – Park & Ride (samochód osobowy – transport zbiorowy); B&R – Bike & Ride (rower – transport zbiorowy); K&R – Kiss & Ride (pożegnaj się i jedź transportem zbiorowym).

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
5	Dobrze skomunikowany infrastrukturą kolejową, drogową i transportem publicznym Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka	<p>5.1. Budowa DW 878 od ul. Rejtana w Rzeszowie do DW 869 w Jasionce:</p> <p>5.2. Lobbing na rzecz budowy południowej obwodnicy Jasionki, jako przedłużenia drogi wojewódzkiej nr 869 (tzw. Trasy Lotniskowej) do węzła Jasionka na drodze ekspresowej S19, wraz z rozbudową Trasy Lotniskowej na dwie jezdnie.</p>	<p>5.1. Wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu, zmniejszenie zatłoczenia i ograniczeń przepustowości infrastruktury drogowej na terenie Rzeszowa w wyniku wyprowadzenia ruchu z centrum miasta</p> <p>5.2. Uzasadnienie: Inwestycja ta jest nie do przecenienia dla poprawy dostępności komunikacyjnej do Międzynarodowego Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka, do Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego AEROPOLIS i związanych z nim podstref specjalnych stref ekonomicznych i stref aktywności gospodarczej. Południowa obwodnica Jasionki połączyć może drogę wojewódzką nr 869 (tzw. Trasę Lotniskową), przechodząc tunelem pod bazą Aeroklubu Rzeszowskiego i pod dawną drogą krajową nr 19, omijając od południa miejscowość Jasionkę i doprowadzając do istniejącego węzła Jasionka na drodze ekspresowej S19 (a poprzez S19 umożliwiając dogodną dostępność do istniejącego węzła Rzeszów Wschód na autostradzie A4).</p>	5.1: 116,0	<p>5.1: Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>5.2: Budżet Miasta / Województwa, EFSI,</p>	<p>5.1: 2014-2020</p> <p>5.2: 2015-2025</p>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		5.3. Budowa linii kolejowej od linii nr 71 do Międzynarodowego Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka. Budowa kolejowego dworca czołowego w bezpośrednim sąsiedztwie terminalu pasażerskiego. Uruchomienie pierwszej linii kolei metropolitalnej na trasie z lotniska do dworca głównego. Budowa boczniczy kolejowej od nowej linii do terminalu cargo na lotnisku	<p>Południowa obwodnica Jasionki pozwoli na uzyskanie znakomitej dostępności komunikacyjnej lotniska i wszystkich przylotniskowych terenów inwestycyjnych (polegającej na tym, że zjeżdżając z węzła Jasionka na S19 do wszystkich w/w obiektów prowadzić będzie prosta, przepustowa, wygodna i bezpieczna droga, bez konieczności dwukrotnego skręcania, oczekiwania na zakorkowanym skrzyżowaniu DW 869 i d. DK 19 oraz przejazdu wąską i krętą drogą przez wieś, tak jak jest dotychczas). Poza autostradą A4 i drogą ekspresową S19 zdaniem BRMR jest to najważniejsza inwestycja drogowa dla rozwoju gospodarczego, jaką w ROF-ie należy wybudować.</p> <p>5.3. Budowa pozadrogowego, korkoodpornego połączenia lotniska oraz Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego Aeropolis ze Śródmieściem Rzeszowa. Budowa linii kolejowej na lotnisko oraz uruchomienie linii kolei aglomeracyjnej jest w planach Urzędu Marszałkowskiego i PKP PLK</p>		5.3: Budżet Miasta / Województwa, EFSI	5.3: 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
6	Wyrównane standardy zaopatrzenia w podstawową infrastrukturę techniczną w odniesieniu do terenów przyłączonych po 2005 r.	<p>6.1. Rozbudowa kanalizacji deszczowej w Rzeszowie</p> <p>6.2. Modernizacja magistral wodociągowych "O", Nr III i w Słocinie</p> <p>6.3. Budowa i modernizacja zbiorników wody pitnej, sieci wodociągowej, wraz z pompowniami wody oraz sieci kanalizacji sanitarnej na terenie m. Rzeszowa</p> <p>6.4. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Rzeszowie</p>	<p>6.1. Odwodnienie terenów Gminy Miasto Rzeszów - poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta</p> <p>6.2. Modernizacja głównej magistrali wodociągowej zapewniającej dostawę wody pitnej dla mieszkańców oraz rozbudowa sieci wodociągowej</p> <p>6.3. Rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej na terenie m. Rzeszowa</p> <p>6.4. Modernizacja istniejących oraz budowa nowych obiektów na terenie oczyszczalni ścieków, budowa suszarni mechanicznej osadów</p>	<p>6.1: 70,3</p> <p>6.2: 26,9</p> <p>6.3: 62,7</p> <p>6.4: 48,5</p>	<p>6.1: Budżet Miasta, EFSI</p> <p>6.2: Środki MPWiK Sp. z o.o., Fundusz Spójności</p> <p>6.3: Środki MPWiK Sp. z o.o., Fundusz Spójności</p> <p>6.4: Środki MPWiK Sp. z o.o., Fundusz Spójności</p>	<p>6.1: 2005-2025</p> <p>6.2: 2016-2020</p> <p>6.3: 2016-2020</p> <p>6.4: 2016-2018</p>
7	Rozbudowana bezprzewodowa miejska sieć internetowa, dostępowa	<i>7.1. Rozbudowa bezprzewodowej miejskiej sieci internetowej, dostępowej</i>			<i>7.1: Budżet Miasta, EFSI, PPP</i>	<i>7.1: 2015-2025</i>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
8	Zaspokajający w sposób zrównoważony potrzeby mieszkańców i przyjezdnych system parkowania w Mieście	8.1. Budowa 5 nowych parkingów w węzłach przesiadkowych (P&R, B&R) 8.2. Budowa parkingów wielokondygnacyjnych i podziemnych w Śródmieściu Rzeszowa	8.2. Zgodnie z Katalogiem Terenów Inwestycyjnych Rzeszowa oraz ze wskazaniem lokalizacyjnymi dla konkretnych inwestorów Miasto promuje kilka dobrych śródmiejskich lokalizacji pod parkingi wielokondygnacyjne i podziemne. Zainwestowana została dotychczas tylko jedna tj. parking podziemny przed gmachem Filharmonii		8.1-2: Budżet Miasta, EFSI, PPP	8.1-2: 2015-2025
9	Promocja alternatywnych do paliwa stałego proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań	9.1. Działania promocyjne Miasta			9.1: Budżet Miasta	9.1: 2015-2025
10	Polityka marketingowa miasta, wykorzystująca tranzytowe położenie miasta i posiadanie nowoczesnego portu lotniczego	10.1. Działania promocyjne Miasta			10.1: Budżet Miasta	10.1: 2015-2025

Źródło: opracowanie własne

Przedsięwzięcia Strategiczne dla celu: C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego

Tabela 4. Przedsięwzięcia Strategiczne dla rozwoju Rzeszowa ustalone w związku z Celem Strategicznym C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego⁶

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
1	Miasto dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatu	1.1. Zmniejszenie zagrożeń w celu dostosowania do zmian klimatu na obszarze ROF			1.1. Budżet Miasta / Województwa, EFSI	1.1: 2015-2025
2	Zachowane bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i walory krajobrazowe Miasta	2.1. Kompleksowa poprawa bioróżnorodności fauny i flory na terenie ROF 2.2. Remonty obiektów zabytkowych na terenie Miasta, w tym – architektury i urbanistyki modernistycznej 2.3. Kompleksowe zagospodarowanie parków miejskich z przywracaniem historycznych kompozycji przestrzennych, tam gdzie to możliwe i uzasadnione: - Ogrodu Miejskiego im. Solidarności, - parku dworskiego na Zalesiu, - zespołu dworsko-parkowego na Załężu, - zespołu dworsko-parkowego wraz z zespołem folwarcznym na Słocinie.	2.3. Zagospodarowanie terenów szczególnych dla Miasta i jego mieszkańców pod względem historyczno-kulturowym, krajobrazowym oraz wypoczynkowo-rekreacyjnym.		2.1. Budżet Miasta / Województwa, EFSI 2.2. Budżet Miasta, środki prywatne 2.3: Budżet Miasta / PPP / PPS	2.1: 2015-2025 2.2: 2015-2025 2.3: 2015-2025
3	Dobry potencjał ekologiczny wód	3.1. Poprawa stanu wód powierzchni-			3.1. Budżet	3.1: 2015-2025

⁶ Przedsięwzięcia proponowane przez autorów Aktualizacji Strategii Rozwoju Rzeszowa zapisano kursywą.

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
	powierzchniowych oraz zachowane zasoby wód podziemnych, w szczególności wód mineralnych.	<p><i>niowych oraz zachowane zasoby wód podziemnych, w szczególności wód mineralnych</i></p> <p>3.2. Kompleksowe odmulenie Zalewu Rzeszowskiego z powodu potrzeby utrzymania prawidłowej funkcji ujęcia wody pitnej</p> <p>3.3. Zmiana funkcji, rewaloryzacja i zagospodarowanie zespołu pałacowo-parkowego Jędrzejowiczów: Etap I: budowa tężni solankowej w parku, rekompozycja i rewaloryzacja parku na park zdrojowy, Etap II docelowy: zmiana funkcji, rewaloryzacja i adaptacja pałacu na pijalnię wód mineralnych (w parterze) i zakład przyrodolecznicy. Jednoczesne przeniesienie szpitala gruźliczo-płucnego do nowego budynku - alternatywnie w sąsiedztwo Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 2 lub do Górna k. Sokołowa Młp. (wraz ze zdecydowanym podniesieniem standardu szpitala).</p>	<p>3.2. Istnieje natychmiastowa konieczność kompleksowego odmulenia Zalewu Rzeszowskiego. Jeżeli się go nie odmuli, straci całkowicie funkcje turystyczno-rekreacyjną, sportową, a przede wszystkim retencyjno-przeciwpowodziową</p> <p>3.3. Uzasadnienie: pałac Jędrzejowiczów wymaga natychmiastowego remontu. Standard znajdującego się w nim szpitala jest fatalny. Tymczasem bezpośrednio w parku Jędrzejowiczów znajduje się odwiert b.wartościowej pod względem leczniczym solanki. Byłoby to więc wykorzystanie istniejących w tym miejscu uwarunkowań. Rada Osiedla 1000-lecia od wielu lat postuluje zmianę funkcji i pełniejsze udostępnienie zespołu zabytkowego społeczeństwu. Zespół zabytkowy znajduje się zaledwie kilka minut pieszo od głównych dworców kolejowego i autobusowego. Proponujemy wobec tego docelową zmianę funkcji i kompleksową rewaloryzację za-</p>		<p>Miasta / Województwa, EFSI 3.2. Budżet Miasta</p> <p>3.3. Budżet Miasta / PPP / PPS</p>	<p>3.2. 2015-2025</p> <p>3.3: 2015-2025</p>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
			bytkowego zespołu pałacowo-parkowego Jędrzejowiczów. Polegałaby ona na: utworzeniu pijalni wód mineralnych i zakładu przyrodoleczniczego w pałacu, rewaloryzacji i przekształceniu parku na park zdrojowy wraz z budową tężni solankowej (budowa tężni solankowej znajduje się w planach Miasta, przy wykorzystaniu transzy finansowania unijnego na lata 2014-2020). Natomiast szpital gruźliczo-płucny aktualnie zajmujący pałac - przeniesiony mógłby zostać do Górna (k. Sokołowa Młp.) gdzie od dawna w otoczeniu kompleksów leśnych Puszczy Sandomierskiej funkcjonuje Sanatorium Gruźliczo-Płucne lub w bezpośrednie sąsiedztwo Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 2, gdzie występują rezerwy terenowe pod budowę dodatkowego oddziału lub nowego szpitala. Jednocześnie zdecydowanej poprawie uległby standard szpitala gruźliczo-płucnego.			
4	Ograniczona emisyjność gospodarki miejskiej, dzięki wykorzystaniu środków UE i budżetu Państwa i innych środków zewnętrznych	4.1. Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF, m.in. poprzez wykonanie instalacji fotowoltaicznej dla budynków uży-	4.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków na terenie miasta Rzeszowa	4.1: 14,3	4.1. Budżet Miasta / Województwa, EFSI	4.1: 2014-2016

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		<p>teczności publicznej w Gminie Miasto Rzeszów</p> <p>4.2. Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych na terenie ROF, w tym w Rzeszowie</p> <p>4.3. Poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja) budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych (gminnych i wspólnotowych) na obszarze Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym – termomodernizacja budynku Przychodni Specjalistycznej nr 2 i 3 w Rzeszowie</p> <p>4.4. Likwidacja ogrzewania piecowego i wprowadzenie instalacji c.o. i c.w.u. zasilanych z sieci w budynkach będących własnością Gminy Miasto Rzeszów oraz w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych</p> <p>4.5. Centrum Administracyjne Rzeszowa przy ul. Piłsudskiego</p> <p>4.6. Ograniczenie niskiej emisji poprzez wsparcie zmiany systemów grzewczych przez mieszkańców (osoby fizyczne).</p>	<p>4.2. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i edukacyjnej Miasta Rzeszowa</p> <p>4.3. Poprawa stanu technicznego, estetyki i funkcjonalności obiektów, skutkująca zmniejszeniem zapotrzebowania oraz zużycia energii cieplnej i w konsekwencji przyczyniająca się do poprawy stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa energetycznego. Obniżenie poziomu zużycia energii oraz ograniczenie kosztów wytwarzania energii.</p> <p>4.4. Poprawa jakości powietrza w Rzeszowie poprzez ograniczenie niskiej emisji.</p> <p>4.5. Wspieranie efektywności energetycznej wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych Rzeszowa</p> <p>4.6. Zadanie wynika z „Programu ograniczenia niskiej emisji dla miasta Rzeszowa” i ma charakter strategiczny dla miasta, ze względu na ko-</p>	<p>4.2: 13,6</p> <p>4.3: 39,6</p> <p>4.4: 10,8</p> <p>4.5: 130,3</p>	<p>4.2. Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>4.3. Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>4.4. Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>4.5. Budżet Miasta / Województwa, EFSI</p> <p>4.6: Budżet Miasta / EFSI (RPO WP)</p>	<p>4.2: 2013-2018</p> <p>4.3: 2014-2020</p> <p>4.4: 2014-2020</p> <p>4.5: 2008-2021</p> <p>4.5: 2015-2021</p>

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
			nieczność zapewnienia w nim czystego powietrza			
5	Sprawny system gospodarki odpadami, przy minimalizacji u źródła wytwarzania oraz przy zapewnieniu wysokiego stopnia odzysku i bezpiecznych dla środowiska procesów unieszkodliwiania	5.1. Rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i przekazanie zebranych odpadów do recyklingu. 5.2. Budowa nowoczesnego punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych wraz z punktem przygotowania wskazanych frakcji odpadów do ponownego użycia oraz zbierania i przekazywania kolejnym użytkownikom rzeczy używanych. 5.3. Budowa kompostowni odpadów zielonych w celu użytecznego zagospodarowania selektywnie zbieranych odpadów 5.4. Zbiórka elektrośmieci	5.4. Usuwanie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami	5.1-5.3: 10,0	5.1-5.4: Budżet Miasta, EFSI	5.1-5.4: 2015-2025
6	Wyliminowanie wyrobów zawierających materiały i substancje szkodliwe dla zdrowia	6.1. Sukcesywne oczyszczanie miasta Rzeszowa z wyrobów zawierających azbest		6.1: 2,5	6.1: Budżet Miasta, NFOŚiGW, WFOŚiGW	6.1: 2015-2026
7	Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego dzięki wykorzystaniu środków zewnętrznych	7.1 Rozbudowa Podziemnej Trasy Turystycznej w Rzeszowie – etap III, wraz z wystawami 7.2. Ochrona i modernizacja obiektów zabytkowych w celu dostosowania ich do innowacyjnej działalności kulturalnej 7.3. Utworzenie w Rzeszowie Muzeum Techniki Centralnego Okręgu Przemysłowego (MTCOP).	7.1. Poprawa infrastruktury kulturalnej miasta Rzeszowa 7.3. Wykorzystanie atutu jakim była stolica COP. Rozwój turystyki krajoznaw-	7.1: 4,9	7.1: Budżet Miasta 7.2: Budżet Miasta 7.3. Budżet Miasta / PPP / PPS	7.1: 2012-2016 7.2: 2015-2025 7.3. 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		7.4. Lobbing na rzecz utworzenia w Rzeszowie Narodowego Centrum Teatrolologii „Szajna-Grotowski-Kantor”.	<p>czej/kulturowej/technicznej. Obiekt również o charakterze edukacyjno-dydaktycznym. Pokazanie wpływu COP na rozwój Rzeszowa. Muzeum podzielone byłoby na działy: techniki (główny dział), urbanistyki i architektury, dokumentalny. Muzeum prezentowałoby m.in.: produkty COP-owskie w tym zbrojeniowe i lotnicze, maszyny i obrabiarki, dokumenty, fotografie, mapy i plany, makiety fabryk, osiedli i miast COP-owskich.</p> <p>7.4. wykorzystanie powstałej kilka lat temu w Wydziale Kultury Urzędu Miasta Rzeszowa idei. Powołanie instytucji poświęconej trzem wybitnym twórcom teatru pochodzącym z Rzeszowa i Podkarpacia: Józefowi Szajnie, Jerzemu Grotowskiemu, Tadeuszowi Kantorowi, a przede wszystkim w praktyce upowszechniającej ich dorobek, kształcąc młode talenty z całej Polski. Rozwój kultury najwyższej. Rozwój funkcji metropolitalnych w dziedzinie kultury. Byłaby to instytucja o charakterze narodowym i randze ogólnopolskiej, więc powinna być finansowana z</p>		7.4. Budżet Miasta / PPP / PPS	7.4. 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
			budżetu państwa.			
8	Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, szczególnie w sferze ochrony powietrza i wód powierzchniowych	8-9.1. Edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych Miasta			8-9.1: Budżet Miasta, WFOŚiGW, NFOŚiGW, EFSI	8-9.1: 2015-2025
9	Wysoka świadomość mieszkańców w zakresie potrzeby ustanawiania form ochrony przyrody (użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) – zgodnie z założeniami SUIKZP					
10	Wizerunek uwzględniający walory obiektów zabytkowych, zachowanego krajobrazu kulturowego oraz dziedzictwa historycznego. Utworzenie w Rzeszowie Centrum Polonia 3.0	10.1. Rzeszów za pół dobranocki 10.2. Utworzenie w Rzeszowie Centrum Polonii i studiów nad migracjami – Polonia 3.0 10.3. Realizacja inwestycji na obszarze Rzeszowa związanych z budową Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo. 10.4. Wyznaczanie kolejnych turystycznych szlaków rowerowych i pieszych, ogólnych (określona relacja) i tematycznych (przyrodniczych,	10.1. Rozszerzenie oferty turystycznej Rzeszowa 10.2. Przedsięwzięcie bazujące na historii regionu w zakresie procesów migracyjnych. Utworzenie Centrum zapisane zostało w Strategii Marki Rzeszowa na lata 2014-2020 10.3. Konieczność dogodnego udostępnienia wyznaczonej trasy przejazdu i wprowadzenia oznakowań. Ponadto konieczność utrzymania ciągłości szlaku biegnącego przez 5 województw Polski Wschodniej 10.4. Rozwój turystyki, aktywne zagospodarowanie czasu wolnego, edukacja. Opracowywanie i wyznacza-		10.1: Budżet Miasta 10.2: Budżet Miasta 10.4. Budżet Miasta / EFSI 10.4. Budżet Miasta / PPS	10.1: 2015-2025 10.2: 2015-2025 10.4. 2015-2025 10.4. 2015-2025

Lp.	Strategiczny cel szczegółowy	Przedsięwzięcie / działanie realizacyjne Strategii Rozwoju Rzeszowa	Cel / opis przedsięwzięcia / działania	Szacunkowa wielkość finansowania (mln zł)	Zakładane źródło finansowania	Termin realizacji przedsięwzięcia
		<p>historycznych, kulturowych, edukacyjnych) we współpracy z innymi samorządami i organizacjami pozarządowymi.</p> <p>10.5. Przebudowa/rewaloryzacja deptaków w Śródmieściu Rzeszowa</p> <p>10.6. Wprowadzenie iluminacji obiektów zabytkowych i dóbr kultury współczesnej lub modernizacja iluminacji już działających</p>	<p>nie nowych szlaków. Uczytelnienie i poprawa oznakowania szlaków istniejących. Ustawienie kolejnych tablic drogowskazowych do atrakcji turystycznych, w szczególności w Śródmieściu Rzeszowa.</p> <p>10.5. Planuje się przebudowę deptaków wg zwycięskiej koncepcji po rozstrzygniętym już konkursie urbanistyczno-architektonicznym</p> <p>10.6. Wprowadzenie dodatkowych iluminacji lub modernizacja już działających, z iluminacji z zewnątrz na budynki - na instalacje iluminacyjne rozpięte na elewacjach lub dachach, doświetlające poszczególne detale architektoniczne</p>		<p>10.5: Budżet Miasta</p> <p>10.6: Budżet Miasta</p>	<p>10.5: 2015-2025</p> <p>10.6: 2015-20125</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Miasta Rzeszowa, Biura Rozwoju Miasta Rzeszowa oraz jednostek miejskich